

คู่มืองานพิธีการ

กลุ่มงานอำนวยความสะดวกการจัดกระถาง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

คำนำ

คู่มืองานพิธีการฉบับนี้ กลุ่มงานอำนวยการปลัดกระทรวง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำขึ้นเพื่อเข้าร่วมโครงการส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย โดยมุ่งหวังที่จะให้เป็นเอกสารที่จัดเก็บข้อมูลความรู้ (Tacit Knowledge) และนำมาปรับเปลี่ยนเป็นข้อมูลความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) เพื่อเป็นแนวทางการทำงานให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ด้วยมุ่งหวังว่าความรู้ความเข้าใจต่อแนวทางการปฏิบัติงานด้านพิธีการที่ถูกต้องตรงกันย่อมจะช่วยให้งานที่ดำเนินการอยู่สำเร็จลุล่วงด้วยดี ในเวลาอันรวดเร็วบนพื้นฐานความถูกต้อง และเป็นการสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมประเพณีอันงดงามของชาติให้มั่นคง ทั้งยังปรารถนาที่จะให้คู่มือนี้ได้มีส่วนเสริมความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้มาใหม่ ในอนาคต

คู่มือการปฏิบัติงานฉบับนี้มิได้หวังให้เป็นเอกสารทางวิชาการ หากแต่มุ่งหมายให้เกิดประโยชน์ในการเป็นแนวทางเพื่อการปฏิบัติงานในด้านพิธีการของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งเพื่อเป็นการสนับสนุนงานช่วยอำนวยการทั่วไปและงานเลขานุการของปลัดกระทรวงมหาดไทย ให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

กลุ่มงานอำนวยการปลัดกระทรวง

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิงหาคม 2553

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(2)
สารบัญ	(3)
สารบัญภาพ	(4)
สารบัญตาราง	(7)
วัตถุประสงค์	(8)
- ความหมายของ พระราชพิธี รัฐพิธี และพิธี	1
- ความหมายของ หมายกำหนดการ กำหนดการ และ หมายรับสั่ง	2
- การแต่งกายตามหมายกำหนดการ กำหนดการ หมายรับสั่ง ในพระราชพิธี รัฐพิธี และพิธีต่าง ๆ	16
- ขั้นตอนการดำเนินการพระราชพิธี และรัฐพิธี	29
- พระราชพิธี	30
- รัฐพิธี	34
- พิธี	37
- การกราบบังคมทูลเชิญเสด็จฯ	37
- การทำหนังสือกราบบังคมทูลเชิญเสด็จฯ	37
- การเตรียมการรับเสด็จในส่วนภูมิภาค(ต่างจังหวัด)	39
- การใช้คำกราบบังคมทูล	40
- การกราบบังคมทูลรายงาน	41
- การทรงเปิดนิทรรศการ	42
- การลงพระนาม	43
- การฉายพระรูป	45

สารบัญ (ต่อ)

- การทรงปลูกต้นไม้	47
- การจัดโต๊ะเสวย	49
- การเข้าเฝ้าในงานพระราชทานเลี้ยงอาหารค่ำ (ในโอกาสต่าง ๆ)	51
- การร่วมโต๊ะเสวยในโอกาสต่าง ๆ	52
- การเตรียมห้องทรง	52
- การจัดรถยนต์พระที่นั่ง รถยนต์ขบวน รถยนต์ส่วนล่องหน้า	55
- การบรรเลงเพลง	58
- การบรรเลงเพลงในพิธีการที่มีผู้แทนพระองค์	59
- การจัดที่ประทับ	60
- การใช้พัดยศหรือพัดรอง	64
- การจุดธูปเทียนบูชาพระ	65
- การเชิญพระพุทธรูปนวราชูปถัมภ์	66
- ธรรมเนียมการรับเสด็จ และข้อปฏิบัติในการเข้าเฝ้าฯ	67
- ข้อพึงปฏิบัติในการเข้าเฝ้าฯ	68
- เมื่อเข้าเฝ้าฯ กรณีที่มีพิธีสงฆ์	69
- การนั่ง	70
- การยืน	71
- การเดิน	73
- การทำเอางาน	74
- การทำความเคารพ	75
- การเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ หรือ น้อมเกล้าฯ ถวายสิ่งของ	78
- การถวายราชสักการะ	87
- การจัดงานเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา	91
- การประชุมสวดดีถวายพระพรชัยมงคล	93
- การดื่มถวายพระพร	95
บรรณานุกรม	

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. ตัวอย่างหมายกำหนดการงานพระราชพิธี	4
2. ตัวอย่างหมายกำหนดการงานรัฐพิธี	5
3. ตัวอย่างหมายกำหนดการงานพระราชพิธี	6
4. ตัวอย่างหมายกำหนดการงานพระราชพิธี	7
5. ตัวอย่างกำหนดการ	8
6. ตัวอย่างกำหนดการ	9
7. ตัวอย่างหมายรับสั่ง	10
8. ตัวอย่างหมายรับสั่ง	11
9. ตัวอย่างหมายรับสั่ง	12
10. ตัวอย่างหมายรับสั่ง	13
11. ตัวอย่างหมายรับสั่งงานพระราชทานเพลิงศพ	14
12. ตัวอย่างหมายรับสั่งพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ	15
13. ตัวอย่างการแต่งกายเครื่องแบบเต็มยศประดับสายสะพาย	19
14. ตัวอย่างการแต่งกายเครื่องแบบเต็มยศประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ม.ป.ช. , ป.ช.และเหรียญราชอิสริยาภรณ์	20
15. ตัวอย่างการแต่งกายเครื่องแบบเต็มยศประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ม.ว.ม.ประดับร่วมกับ ป.ช.และเหรียญราชอิสริยาภรณ์	21
16. ตัวอย่างการแต่งกายเครื่องแบบเต็มยศประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ท.จ.ประดับร่วมกับ ป.ช. , ป.ม. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์	22
17. การแต่งกายเครื่องแบบเต็มยศประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ท.จ.ประดับร่วมกับ ป.ม. ,ท.ช. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์	23
18. การแต่งกายเครื่องแบบครึ่งยศประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ม.ป.ช. และ ป.ช. และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (ไม่สวมสายสะพาย)	24

19. การแต่งกายเครื่องแบบปกติขาวระดับแพรแถบย่อ ของเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญราชอิสริยาภรณ์	25
20. การแต่งกายเครื่องแบบปกติขาวระดับแพรแถบเหรียญราชอิสริยาภรณ์ และเหรียญที่ระลึกต่าง ๆ	26
21. ตัวอย่างการแต่งกายเครื่องแบบปกติกาเกี๋ยคอปับแขนยาว	27
22. ภาพการทรงเปิดนิทรรศการ	42
23. ภาพการจัดที่ลงพระนาม	44
24. ภาพการฉายพระรูป	46
25. ภาพการทรงปลูกต้นไม้	48
26. ภาพการจัดโต๊ะเสวย	50
27. ภาพการจัดห้องทรง	53
28. ภาพการจัดรถยนต์พระที่นั่ง	54
29. การจัดที่ประทับ (แบบมีพิธีสงฆ์)	61
30. การจัดที่ประทับ (แบบไม่มีพิธีสงฆ์)	62
31. การจัดที่ประทับ (แบบส่วนพระองค์)	63
32. การเชิญพระพุทธรูปมาประดิษฐาน	66
33. การนั่งด้วยอาการสำรวม	70
34. การยืนในที่เฝ้าฯ	71
35. การเดินในเขตพระราชฐานหรือที่เฝ้าฯ	73
36. ตัวอย่างการทำเอางาน	74
37. ตัวอย่างการถวายคำนับ	75
38. ตัวอย่างการถวายความเคารพด้วยการกระทำวันทยหัตถ์	76
39. ตัวอย่างการถอนสายบัว	77
40. การทูลเกล้าฯ ถวาย	79
41. ตัวอย่างการทูลเกล้าฯ ถวาย	80
42. การทูลเกล้าฯ ถวายพวงมาลัย	82
43. การทูลเกล้าฯ ถวายดอกไม้	82
44. การทูลเกล้าฯ ถวายแจกันดอกไม้	83

45. การทูลเกล้าฯ ถวายเงิน	83
46. การทูลเกล้าฯ ถวายของ	84
47. การน้อมเกล้าฯ ถวายของ	84
48. การรับพระราชทานของ	86
49. การวางพานพุ่ม หรือการวางพวงมาลา	88
50. ภาพการวางพวงมาลา	89
51. ภาพเครื่องทองน้อย	90
52. ภาพแสดงการลงนามถวายพระพร	92
53. ภาพรูปเทียนแพ	92
54. ภาพการจัดประชุมสภาคดีถวายพระพรชัยมงคล	94
55. ภาพการค้ำถวายพระพร	95

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตารางกำหนดพระราชพิธี ประจำปี	30
2. ตารางกำหนดวันรัฐพิธี ประจำปี	34
3. ตารางการทำหนังสือกราบบังคมทูลเชิญเสด็จฯ	37
4. ตารางการใช้คำกราบบังคมทูล	40

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับวิธีการ แนวทางการดำเนินงานและแนวปฏิบัติงานพระราชพิธี และงานรัฐพิธี
2. เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับพิธีการและแนวทางปฏิบัติตามที่ได้มีการกำหนดไว้
3. เป็นการสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชาติให้มั่นคง
4. เพื่อช่วยในการวางแผนปรับปรุงและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น
5. เพื่อเป็นการสนับสนุนงานช่วยอำนวยความสะดวกทั่วไปและงานเลขานุการของปลัดกระทรวงมหาดไทย ให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ความหมายของ พระราชพิธี รัฐพิธี และ พิธี

ในรอบปีปฏิทินหลวงหนึ่งๆ ได้กำหนดวันพระราชพิธีและรัฐพิธีไว้ บางพระราชพิธีหรือรัฐพิธี จะกำหนดวันที่และเดือนไว้แน่นอน เช่น พระราชพิธีสงกรานต์ วันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชและวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์ เป็นต้น ส่วนพระราชพิธีที่เกี่ยวกับกิจการทางศาสนาจะกำหนดไว้เป็นวันข้างขึ้น ข้างแรมและเดือน เช่น พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลมาฆบูชา พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวิสาขบูชา พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน เป็นต้น ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในวันดังกล่าว หรือจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใดพระองค์หนึ่งเป็นผู้แทนพระองค์ไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ หรือจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้องคมนตรีเป็นผู้แทนพระองค์ไปปฏิบัติกรณียกิจแทน

พระราชพิธีและรัฐพิธีมีความหมายแตกต่างกัน ดังนี้

พระราชพิธี หมายถึง งานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ กำหนดไว้เป็นประจำตามราชประเพณี ซึ่งจะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธี ก่อนถึงงานพระราชพิธีจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีหมายกำหนดการพระราชพิธีที่จะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพระราชกรณียกิจ (โปรดสังเกตคำว่าหมายกำหนดการ) โดยปกติแล้วผู้มีตำแหน่งเฝ้าฯ ในพระราชพิธีดังกล่าว เว้นแต่จะเป็นพระราชพิธีส่วนพระองค์หรือเป็นการภายใน ในปัจจุบันมีพระราชพิธีต่าง ๆ ที่คณะรัฐมนตรี และผู้มีตำแหน่งเฝ้าฯ จะไปเข้าเฝ้าฯ

รัฐพิธี หมายถึง งานที่รัฐบาลกราบบังคมทูลขอพระมหากษัตริย์ให้ทรงรับไว้เป็นงานรัฐพิธี มีหมายกำหนดการที่กำหนดไว้เป็นประจำ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นประธานในพิธีหรือทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีผู้แทนพระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นประธาน ซึ่งเห็นได้ว่าแตกต่างจากพระราชพิธีที่ว่าแทนที่พระมหากษัตริย์จะทรงกำหนด กลับเป็นว่ารัฐบาลเป็นฝ่ายกำหนด แล้วขอพระราชทานอัญเชิญเสด็จพระราชดำเนิน ในปัจจุบันมีรัฐพิธีต่างๆ ที่คณะรัฐมนตรีและบุคคลสำคัญจะไปเฝ้าฯ

พิธี หมายถึง งานที่ผู้ใดก็ตามสามารถจัดขึ้นตามลัทธิ ตลอดจนแบบอย่าง ธรรมเนียม ประเพณี การปฏิบัติของในแต่ละสังคมหรือท้องถิ่น เช่น พิธีแต่งงาน พิธีศพ พิธีอุปสมบท เป็นต้น อย่างไรก็ตามอาจมีพิธีสำคัญของพระมหากษัตริย์หรือรัฐบาล แต่มิได้กำหนดเป็นพระราชพิธี หรือรัฐพิธี เช่น พิธีรับรองพระราชอาคันตุกะ และพิธีรับรองผู้นำหรือประมุขต่างประเทศที่เดินทางมาเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการในฐานะแขกของรัฐบาล เป็นต้น

ผู้ที่เข้าร่วมในพิธีต่างๆ ต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสมแก่ฐานะตามสถานการณ์ ขนบธรรมเนียม ประเพณีไทยได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ไว้มากเช่นเดียวกับสังคมประเทศที่มีความเจริญทางด้านจิตใจ โดยได้ถือปฏิบัติกันเป็นแบบแผน การวางตัวในการเข้าสังคมไว้ อันเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดมาตั้งแต่ โบราณจนถึงปัจจุบัน บุคคลในแต่ละฐานะของสังคมก็จะมีวิธีปฏิบัติในแต่ละเหตุการณ์ที่แตกต่างกันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทในพระราชพิธี รัฐพิธี และในโอกาสต่างๆ โดย กำหนดไว้เป็นธรรมเนียมปฏิบัติ ซึ่งผู้มีฐานะเป็นข้าราชการวางตัวและประพฤติตนตามแบบแผน เพื่อให้ เป็นที่ยอมรับและยกย่องของบุคคลโดยทั่วไป

ความหมายของ

“หมายกำหนดการ” “กำหนดการ” และ “หมายรับสั่ง”

หมายกำหนดการ

เป็นเอกสารแจ้งกำหนดขั้นตอนของงานพระราชพิธี โดยเฉพาะลักษณะของ เอกสารจะต้องอ้างพระบรมราชโองการ คือขึ้นต้นด้วยข้อความว่า “นายรัฐมนตรี หรือ เลขาธิการพระราชวังรับพระราชโองการเหนือเกล้าฯ สั่งว่า” เสมอไป และในทางปฏิบัติ เจ้าหน้าที่จะต้องส่งต้นหมายกำหนดการนี้ เสนอนายกรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรม ราชโองการ เพื่อให้เป็นพระบรมราชโองการที่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ

กำหนดการ

เป็นเอกสารแจ้งกำหนดขั้นตอนของงานโดยทั่วไป ที่ทางราชการ หรือ ส่วนเอกชนจัดทำขึ้นเองแม้ว่างานนั้น ๆ จะเป็นงานที่เกี่ยวข้องถึงเบื้องพระยุคลบาท เช่น เป็นงานที่เสด็จพระราชดำเนิน แต่ถ้างานนั้นมิได้เป็นงานพระราชพิธีซึ่งกำหนดโดย พระบรมราชโองการแล้ว เรียกว่ากำหนดการทั้งสิ้น เช่น ขั้นตอนของงานสวนสนามสำแดง ความสามัคคีของทหารรักษาพระองค์ก็ใช้ว่ากำหนดการ เพราะงานนี้มีใช้พระราชพิธี ที่มีพระบรมราชโองการให้จัดขึ้น หากแต่เป็นทางราชการทหารจัดขึ้นเพื่อสำแดงความ สามัคคีต่อเบื้องพระยุคลบาท

หมายรับสั่ง หมายถึง

1. เป็นเอกสารที่ออกถึงพระบรมวงศานุวงศ์ และผู้มีตำแหน่งเฝ้าฯ รวมไปถึงหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องทราบ
2. เป็นเอกสารที่ออกถึงหน่วยงานของสำนักพระราชวังที่รับผิดชอบในการปฏิบัติการพระราชพิธี รัฐพิธี และพิธีต่าง ๆ
3. เป็นเอกสารที่ออกถึงผู้ที่ได้รับพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณในเรื่องต่าง ๆ

ในส่วนล่างสุดของหมายรับสั่งจะเขียนไว้ว่า

“ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดการตามรับสั่ง อย่าให้ขาดเหลือ
ถ้าสงสัยให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ”

แล้วลงชื่อผู้รับรับสั่ง

✿ ผู้สั่งคือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

✿ ผู้รับรับสั่งคือ เลขาธิการพระราชวัง

ตัวอย่างหมายกำหนดการงานพระราชพิธี

ที่ ๑๙/๒๕๕๐

หมายกำหนดการ
พระราชพิธีเจดิมพระชนมพรรษา
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
 สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

.....

เดชาธิการพระราชวัง รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้า ฯ สั่งว่า
การพระราชพิธีสุกมผลเจดิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
ปีนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้กำหนดดังนี้

วันอาทิตย์ที่ ๑๒ สิงหาคม ตั้งแต่เวลา ๙ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๗ นาฬิกา
สำนักพระราชวังได้จัดที่สำหรับลงพระนามและลงนามถวายพระพรไว้ที่ในพระบรมมหาราชวัง
เวลา ๑๒ นาฬิกา ทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ จะได้ชิงปืนใหญ่
เจดิมพระเกียรติ ฝ่ายละ ๒๑ นัด

การแต่งกาย แต่งเครื่องแบบปกติขาว

สำนักพระราชวัง
วันที่ ๑ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

ตัวอย่างหมายกำหนดการงานรัฐพิธี

ที่ ๑๑/๒๕๕๑

หมายกำหนดการ

ถวายราชสักการะสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ณ พระบรมราชานุสรณ์ อำเภอคอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

พุทธศักราช ๒๕๕๑

.....

เลขาธิการพระราชวัง รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้าฯ สั่งว่า
วันที่ ๒๕ เมษายน ทางราชการได้จัดให้มีงานรัฐพิธีประจำปี เป็นวันที่ระลึกคล้ายวัน
สวรรคตของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ณ พระบรมราชานุสรณ์ อำเภอคอนเจดีย์
จังหวัดสุพรรณบุรี จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดการดังนี้

วันศุกร์ที่ ๒๕ เมษายน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้

พลเอก พิจิตร กุลละวณิชย์ องคมนตรี เป็นผู้แทนพระองค์ไปถวายราชสักการะ
สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

เวลา ๑๓ นาฬิกา พลเอก พิจิตร กุลละวณิชย์ องคมนตรี ผู้แทนพระองค์
เดินทางโดยรถยนต์ประจำตัวจากกรุงเทพมหานคร ไปยังพระบรมราชานุสรณ์
อำเภอคอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

เวลา ๑๔ นาฬิกา วางพวงมาลาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จุดธูปเทียนถวายราชสักการะสมเด็จพระนเรศวรมหาราช
แล้วเดินทางกลับ.

การแต่งกาย แต่งเครื่องแบบปกติขาว.

วันที่ ๑๗ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ตัวอย่างหมายกำหนดการ

หมายกำหนดการ

พระราชกุศลทักษิณานุปทาน

และ

พระราชพิธีฉัตรมงคล

พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ที่ ๑๒/๒๕๕๑

หมายกำหนดการ

พระราชกุศลทักษิณานุปทาน

และ

พระราชพิธีฉัตรมงคล

พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

วัน	เวลา	รายการ	ที่	แต่งกาย
เสาร์ที่ ๓	๑๗.๐๐ น.	ทักษิณานุปทาน สวดมนต์ เทศน์กัณฑ์ ๓ สดับปกรณ์	พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย	ครึ่งยศ
อาทิตย์ที่ ๔	๑๗.๐๐ น.	ฉัตรมงคล ประกาศพระราชพิธีฉัตรมงคล เจริญพระพุทธมนต์	พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย	ครึ่งยศ
จันทร์ที่ ๕	๘-๑๗ น.	ถวายบังคมสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราช	ปราสาทพระเทพบิดร	สุภาพ
	๑๐.๓๐ น.	เลี้ยงพระ สมโภชราตรีกัญญัติ	พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย	ปกสัขาวเตรียม

ตัวอย่างหมายกำหนดการ

ที่ ๕/๒๕๕๑

หมายกำหนดการ

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระยศ
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
ณ พระที่นั่งสุทไธสวรรยปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง
พุทธศักราช ๒๕๕๑

.....

นาคกรัชมงคล ในตำแหน่งบังคับบัญชาสำนักพระราชวัง รับสนองพระบรมราชโองการ
กราบบังคมทูลว่า สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
สิ้นพระชนม์จะครบรอบครบ ๑๐๐ วัน ในวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๑ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ไว้กำหนดการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลศมาจาร ดังมีรายการคืบไปนี้ -

วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ
พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนิน โดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
พระราชวังดุสิต ไปยังพระที่นั่งสุทไธสวรรยปราสาท

เวลา ๑๗ นาฬิกา เสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่วังพระที่นั่งสุทไธสวรรยปราสาท ทรงวางพวงมาลา
แล้วทรงจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อยและเครื่องราชสักการะพระศพ ขาวหนักงานประโคนสังข์ แตรวงม
แตรฝรั่ง ปี่ กลองชนะ ทหารกองเกียรติยศพระศพถวายความเคารพ และวางบรรเลงเพลงมหาชัย
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธรูปที่หน้าพระแท่นนพปฎล
มหาเศวตฉัตร พระสงฆ์ ๓๑ รูปสวดพระพุทธมนต์ จบ ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา เจ้าพนักงานนิมนต์
พระสงฆ์ที่เสวยถวายพระธรรมเทศนาและสวดธรรมคาถาที่บึงบัวอังสนะ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทรงธรรม
สมเด็จพระราชาคณะถวายศีลและถวายพระธรรมเทศนา จบ พระสงฆ์ ๔ รูปสวดธรรมคาถา แล้วทรงประเคน
ธูปเทียนไทยธรรมบูชาแก่เจ้าเทสน์และทรงทอดผ้าไตร พระสงฆ์ทั้งนั้นสดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนา
ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา เสด็จพระราชดำเนินไปทรงจุดธูปเทียนที่แท่นเสด็จพระสวพระอภิรธรรม
เสด็จพระราชดำเนินกลับ

วันนี้ แต่งกายเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์ สายสะพายจูดจอมเกล้า
หรือสายสะพายมงกุฎไทย

วันศุกร์ที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ
พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนิน โดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
พระราชวังดุสิต ไปยังพระที่นั่งสุทไธสวรรยปราสาท

ตัวอย่างกำหนดการ

เวลา ๑๐ นาฬิกา ๓๐ นาที เสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่พระที่นั่งคูศิตถมาพราสาท ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อยและเครื่องราชสักการะพระศพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธรูปที่หน้าพระแท่นมณฑปภูมิฐานเสวตฉัตร พระสงฆ์ ๓๐ รูป ที่สวดพระพุทธรูปแต่ก่อน สวดถวายพระพร จบ ทรงประเคนภัตตาหาร พระสงฆ์รับพระราชทานฉันเสร็จแล้ว ทรงทอดผ้าไตร พระสงฆ์ทั้งนั้นสดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา เจ้าพนักงานนิมนต์พระสงฆ์ที่จะถวายพระธรรมเทศนาและสวดธรรมคาถาขึ้นนั่งยังอาสนะ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทรงธรรม พระราชาคณะถวายศีลและถวายพระธรรมเทศนา จบ พระ ๔ รูปสวดธรรมคาถา แล้วทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรมบูชากันต์เทศน์และทรงทอดผ้าไตร พระสงฆ์ทั้งนั้นสดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา แล้วทรงทอดผ้าไตรพระสงฆ์อีก ๘๔ รูปเท่าพระชนมายุสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ สดับปกรณ์ ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรลา เสด็จพระราชดำเนินกลับ

แต่งกายเครื่องแบบครึ่งยศ ไว้ทุกข์.

วันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ส่วนพระองค์

ตัวอย่างกำหนดการ

กำหนดการ

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี
ทรงปฏิบัติพระกรณียกิจแทนพระองค์
ในการพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสายสะพาย ประจำปี ๒๕๕๐
ณ ศาลาดุสิตดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต
วันศุกร์ที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๑

- เวลา ๑๕.๐๐ น. - สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี
เสด็จโดยรถยนต์พระที่นั่ง ถึงศาลาดุสิตดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต
- เสด็จเข้าสู่ศาลาดุสิตดาลัย
  - ทรงยืนเบื้องหน้าพระราชอาสน์
  - ผู้เข้าเฝ้าถวายคำนับพร้อมกัน
  - ประทับพระเก้าอี้
  - นายสมชาย พุฒิมิเกลป์ ผู้อำนวยการสำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์
กราบทูลเบิกผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ประดุมารมณีมงกุฎไทย
และปฐมดิเรกคุณาภรณ์ (จำนวน ๒,๔๖๔ ราย) เข้าเฝ้ารับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
  - พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ๙ ลำดับที่ ๑ ถึงลำดับที่ ๘๔๔
  - เสด็จไปประทับพักพระอิริยาบถ (ประมาณ ๑๕ นาที)
  - เสด็จกลับเข้าสู่ที่ประทับ ณ ที่เดิม
  - พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ๙ ลำดับที่ ๘๔๕ ถึงลำดับที่ ๑,๖๖๒
  - เสด็จไปประทับพักพระอิริยาบถ (ประมาณ ๑๕ นาที)
  - เสด็จกลับเข้าสู่ที่ประทับ ณ ที่เดิม
  - พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ๙ ลำดับที่ ๑,๖๖๓ ถึงลำดับที่ ๒,๔๖๔
  - เสด็จไปประทับรถยนต์พระที่นั่ง
  - เสด็จกลับ
- การแต่งกาย แต่งเครื่องแบบปกติขาว

๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑.

ตัวอย่างหมายรับสั่ง

หมายรับสั่งที่ _____

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดการพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

วาระเสด็จมีเสด็จในสยามถึงหนวกราชการฉบับที่ ๑๖๒๕๕๕ ซึ่งแนบมาพร้อมนี้

สุรสิทธิ์ วัฒนศัพท์   กานน.

วัน	หน้าที่
	๑. นายกรัฐมนตรี ในตำแหน่งบังคับบัญชาสำนักพระราชวัง เพื่อทราบ.
	๒. ราชเลขาธุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ เพื่อทราบ.
	๓. ราชเลขาธุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชาธิบดี เพื่อทราบ.
	๔. สมุหราชองครักษ์ในพระองค์เพื่อทราบ.
	๕. พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายเจ้า - ฝ่ายโอรส
	๖. กระทรวงต่าง ๆ
	๗. สมเด็จพระสังฆราช
	๘. พลเรือนเจ้า และผู้มีเกียรติส่งทางไปรษณีย์

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันซึ่งมีให้พิมพ์เผยแพร่ ถ้าสงสัยให้สอบถามผู้รับรับสั่ง โดยหน้าที่ว่า เรขกว

ผู้รับรับสั่ง

ตัวอย่างหมายรับสั่ง

หมายรับสั่งที่ _____

พ.ศ. ๒๕๕๐

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ให้ท่านคณการพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

วาระเสด็จมีไว้ในพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ ๕๘/๒๕๕๐ ซึ่งลงนามพร้อมนี้

โกวิท วัฒนชัย /แทน

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
		เจ้าทวยศกรานวเรียม พลเอก เปริน ศิวสุธานนท์ ประธานองคมนตรี
		เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยให้ท่านผู้รับรับสั่ง โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
ที่ใต้ปลัดการพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา
เรื่อง _____
ได้รับวันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. ๒๕ _____ เวลา _____
(ลงชื่อผู้รับหมาย)

ตัวอย่างหมายรับสั่ง

๒๕๕๑

หมายรับสั่งที่..... สำนักพระราชวัง

พ.ศ. ๒๕๕๑

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ทรงเจิมเทียนมาฆบูชาอุทิศพระราชทาน ไปจุดเป็นพุทธบูชาตามพระอารามหลวง ดังนี้ -

๑. วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
๒. วัดบวรนิเวศวิหาร
๓. วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม
๔. วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
๕. วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม
๖. วัดนิเวศธรรมประวัติ

วันเสาร์ที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ เวลา ๑๖.๓๐ น. ณ วังสุโขทัย

แต่งกายเครื่องแบบปกติขาว ไร้ทุกข์

จึงให้ปฏิบัติการตามหมายรับสั่ง ดังนี้ -

หน้าที่ -

<u>สำนักงานเลขานุการกรม</u>	สั่งฝ่ายพระราชฐานชั้นใน ให้พนักงาน จัดดอกไม้สดแต่งยอดเทียนมาฆบูชา มอบฝ่ายสนมพลเรือนรับไปปฏิบัติ ส่วนขนาดและจำนวนให้ทำการติดต่อกันโดยตรง
<u>กองพระราชพิธี</u>	สั่งฝ่ายสนมพลเรือน ก. จัดเทียนมาฆบูชาไปตั้งจุดเกล้าฯ ถวายทรงเจิม ข. รับดอกไม้สดแต่งยอดเทียนมาฆบูชาจากพนักงานฝ่ายใน ส่วนขนาดและจำนวน ให้ทำการติดต่อกันโดยตรง ค. จัดทำพวงเกี้ยวสำหรับแต่งเทียนมาฆบูชาถวายทรงเจิม ง. จัดพระสุทนต์ไปปลดสำหรับทรงขึ้นเวลาทรงเจิม จ. จัดโต๊ะผู้ช่วยพร้อมสำหรับตั้งเทียนมาฆบูชาไปตั้งสำหรับทรงเจิม ฉ. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่
	สั่งฝ่ายราชทูตไกล ให้งานกฎหมาย จัดพระสุทนต์พร้อมด้วยเครื่องทรงเจิมไปจุดเกล้าฯ ถวาย ตามกำหนด ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับสั่ง โดยหน้าที่ราชการ.

ผู้รับรับสั่ง

จิตชิน/พิมพ์/.....
จิตชิน/พิมพ์/.....

ตัวอย่างหมายรับสั่ง

หมายรับสั่งที่ _____

(แบบ ค.)
สำนักพระราชวัง

๒๐๘ มกราชคม ๒๕๕๑

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ นายปวิธ
เบ็องซ์แคว้ ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร เชิญหามมาลงไปวางที่เย็บศพ นางทองมี น้อยบัวพิศย์
๗ บ้านเลขที่ ๙ หมู่ที่ ๑๐ บ้านมะกอกนอก ตำบลเนินสว่าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

วันอาทิตย์ที่ ๒๐๘ มกราคม ๒๕๕๑ เวลา ๑๕.๓๐ น.

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
		นำขบวนเวียน เจ้าภาพศพ นางทองมี น้อยบัวพิศย์
		เชิญหาม

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดไว้ตามวันและเวลาที่กำหนดคือ ภายหลังก็ได้ทราบผู้รับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

หมายรับสั่งที่ ๒๐๘/๑๐ หน้าที่ เจ้าภาพศพ นางทองมี น้อยบัวพิศย์
เรื่อง ขวดบรรจุศพ (ศพ ๑๐)
ได้รับวันที่ เดือน พ.ศ. ๒๕๕๑ เวลา

(ลงชื่อผู้รับทราบขอ) _____

ตัวอย่างหมายรับสั่งงานพระราชทานเพลิงศพ

 (แบบ ก.)
 หมายรับสั่งที่ ๑๐๕๗๕ _____ สำนักพระราชวัง
 ๙ เมษายน ๒๕๕๑

พระราชทานเพลิงศพ นางสุดจิตต์ ศาสโรจิตต์ เป็นกรณียติคุณ ณ เมรุวัดหัวลำโพง เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๑ เวลา ๑๗.๐๐ น. พระราชทานเพลิง

 จิตสว่างพันธ์/ ส.ว. ทาน

วัน	หน้าที่
	พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเวียน เจ้าภาพศพ นางสุดจิตต์ ศาสโรจิตต์
	เพื่อทราบ
	เรื่องพระราชทานเพลิง และเจ้าพนักงานผู้ชุมนุมนี้
	เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับตั้งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับตั้ง โดยหน้าที่ราชการ

 ผู้รับสั่ง

หมายรับสั่งที่ ๑๐๕๗๕ _____ หน้าที่ เจ้าภาพศพ นางสุดจิตต์ ศาสโรจิตต์
 เรื่อง พระราชทานเพลิงศพ วันพฤหัสบดีที่ ๑๐ เมษายน ๕๑ ณ เมรุวัดหัวลำโพง กรุงเทพมหานคร
 ได้รับวันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. ๒๕ _____ เวลา _____
 (ลงชื่อผู้รับหมาย) _____

ตัวอย่างหมายรับสั่งพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ

หมายรับสั่งที่ ๕๓๒๗

(แบบ ก.)
สำนักพระราชวัง

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

พลตำรวจตรี สมหวัง เพ็ญสุตร ป.ช.ป.ม. อายุ ๘๒ ปี เจ้าราชการปำญู สังกัดสำนักงาน
ตำรวจแห่งชาติ กราบถวายบังคมลาถึงแก่อนิจกรรมเนื่องจากภาวะการติดเชื้อรุนแรงในกระแสเลือด ณ โรงพยาบาล
ศูนย์ราชบุรี อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ เวลา ๒๐.๕๒ น.

วันอาทิตย์ที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ เวลา ๑๘.๐๐ น. ขอรับพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ
พร้อมด้วยเครื่องเบญจรงค์ประกอบศพ ณ ศาลา ๕/๑ วัดพืชมงคล เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานโกศแปดเหลี่ยม ฉัตรเบญจาตั้งประดับ ปี่ กลองชนะ
ประโคมเวลาพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ มีพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรมเวลากลางวัน กำหนด ๓ คืน

สมเด็จพระเทพฯ / *สมเด็จพระเทพฯ* / *พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ*

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
		นำหมายเวียน เจ้าภาพศพ พลตำรวจตรี สมหวัง เพ็ญสุตร
	เพื่อทราบ	เครื่องประกอบเบญจรงค์ที่พระราชทานมานี้ และเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติ
		เจ้าภาพ ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

[Signature]
ผู้รับรับสั่ง

หมายรับสั่งที่ ๕๓๒๗ หน้าที่ เจ้าภาพศพ พลตำรวจตรี สมหวัง เพ็ญสุตร
เรื่อง พระราชทานน้ำหลวงอาบศพ
ได้รับวันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. ๒๕ _____ เวลา _____
(ลงชื่อผู้รับหมาย)

การแต่งกายตามหมายกำหนดการ กำหนดการ หมายรับสั่ง ในพระราชพิธี รัฐพิธี และพิธีต่าง ๆ

ให้แต่งกายตามหมายกำหนดการ กำหนดการ หมายรับสั่ง ซึ่งจะระบุว่า แต่งเครื่องแบบปกติขาว ครึ่งยศ หรือเต็มยศ และระบุถึงการประดับสายสะพาย ถ้าหมาย กำหนดการ ไม่ระบุสายสะพาย ก็ให้สวมสายสะพายสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน

การแต่งกายด้วยเครื่องแบบต่าง ๆ ประกอบด้วย

- เครื่องแบบปกติขาว
- เครื่องแบบเต็มยศ
- เครื่องแบบครึ่งยศ
- เครื่องแบบปกติกาเกี๋ยงคอปับแขนยาว

เครื่องแบบปกติขาว หมายถึง

- การแต่งกายด้วยเสื้อคอปกสีขาวแขนยาวกางเกงขาว **สำหรับบุรุษ**
- เสื้อคอเบาะสีขาว เสื้อเชิ้ตสีขาวผูกผ้าพันคอสีดำเงื่อนกลาสี

กระโปรงขาวยาวคลุมเข่า **สำหรับสตรี**

ทั้งนี้ ให้ประดับแพรแถบย่อของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่อกเสื้อเบื้อง ซ้าย ไม่ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

เครื่องแบบเต็มยศ หมายถึง การแต่งกายที่เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่กางเกง หรือ กระโปรงใช้สีดำ ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

เครื่องราชอิสริยาภรณ์มีหลายชนิด คือ

1. ชนิดติดหน้าอกเสื้อ
2. ชนิดคล้องคอ
3. ชนิดคล้องคอมีคารา
4. ชนิดสายสะพาย กรณีที่มีกำหนดนัดหมายระบุสายสะพายไว้ต้องสวมสาย

สะพายที่นัดหมายหากไม่ได้รับพระราชทานให้สวมสายสะพายสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน

เครื่องแบบครึ่งยศ หมายถึง การแต่งกายเช่นเดียวกับเครื่องแบบเต็มยศแต่ไม่สวมสายสะพาย

ข้อที่ควรทราบ

1. หากหมายกำหนดการระบุให้สวมสายสร้อยจุกจอมเกล้า ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุกจอมเกล้า ชั้นสายสะพาย ซึ่งต้องสวมสายสร้อยจุกจอมเกล้า จะต้องสวมสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตระกูลอื่น เพราะจะสวมสายสร้อยจุกจอมเกล้ากับสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุกจอมเกล้าในขณะเดียวกันมิได้

2. ห้ามมิให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ปรีถนราชมารการณ้ไปในงานที่ไม่เป็นงานมงคล

เครื่องแบบปกติกากีคอพับแขนยาว

สำหรับบุรุษเป็นการแต่งกายด้วยเสื้อเชิ้ตสีกากีแขนยาว กางเกงสีกากี ระดับแพรแถบย่อของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

สำหรับสตรี เป็นการแต่งกายด้วยกระโปรงสีกากียาวคลุมเข่า ระดับแพรแถบย่อของเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่อกเสื้อเบื้องซ้ายเช่นเดียวกัน

กรณีบุคคลที่ไม่ใช่ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐต้องไปเฝ้า ฯ อาจแต่งกายด้วยเครื่องแบบของหน่วยงานที่กำหนด กรณีเสด็จ ฯ ไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจที่หน่วยงานของตน หรือแต่งกายชุดสากลนิยมที่เข้มกัลดกระดุมให้เรียบร้อย สำหรับสตรีควรแต่งกายให้สุภาพ เช่น ชุดไทยประเภทต่างๆ หรือ ชุดผ้าไทย โดยเฉพาะเมื่อต้องเข้ารับพระราชทานของหรือเข้าเฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายของ การสวมรองเท้าต้องเป็นชนิดรัดส้นเท้า

โอกาสการสวมสายสะพายและสายสร้อย

1. งานที่เกี่ยวข้องแก่ราชการแผ่นดิน ควรสวมสายสะพายช้างเผือก หรือมงกุฎไทย
2. งานที่เกี่ยวข้องแก่รัชกาลที่ ๔ ควรสวมสายสะพายช้างเผือก
3. งานที่เกี่ยวข้องแก่รัชกาลที่ ๕ ควรสวมสายสะพายจุกจอมเกล้า หรือมงกุฎไทย
4. งานที่นับเนื่องในรัชกาลที่ ๖ ควรสวมสายสะพายมหาวชิรมงกุฎ

5. งานเต็มยศใหญ่กลางวัน ควรสวมสายสะพายสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน
* ถ้ามีหมายว่าสวมสายสร้อยจุลจอมเกล้า ก็ให้สวมได้
  6. งานที่มีกำหนดนัดหมายทางการว่าสวมสายสะพายจุลจอมเกล้า ก็ให้สวมสายสะพาย โดยเอาดวงตราจุลจอมเกล้าห้อยสายสะพายนั้น และไม่สวมสายสร้อยจุลจอมเกล้า
**สายสะพายจุลจอมเกล้ากับสายสร้อยจุลจอมเกล้าจะใช้ร่วมเวลาเดียวกันไม่ได้
  7. งานมงคลเท่านั้น จึงสวมสายสะพายนพรัตน์ สายสะพายนี้ควรสวมแต่งงานเต็มยศใหญ่ ถ้ามิใช่เช่นนั้นสวมสายสะพายที่รองลงไปดีกว่า เว้นแต่กำหนดนัดหมายทางการให้สวมสายสะพายนพรัตน์ หรือสายสะพายสูงสุด
  8. สายสะพายรามาศิขิสวมในงานที่เกี่ยวกับสงครามบางกรณีเท่านั้น
  9. สายสะพายจักรีผู้ได้รับพระราชทานสวมได้ทุกโอกาสแม้มีกำหนดนัดหมายอย่างเป็นทางการให้สวมสายสะพายอื่น และสายสร้อยกับตรามหาจักรีสวมประกอบสายสะพายอื่นได้
  10. พระมหาสังวาลนพรัตน์สำหรับพระมหากษัตริย์ทรงเมื่อเวลาเสด็จออกประทับพระที่นั่งภัทรบิฐ ในงานพระราชพิธีบรมราชาภิเษก และทรงในงานใหญ่ ๆ ตามโอกาส
- ข้อสังเกต** งานพระราชพิธีที่สำคัญ ซึ่งมีพระราชพิธีต่อเนื่องกัน ๒ วัน วันแรกสวมสายสะพายจักรีหรือช้างเผือก วันที่สองสวมสายสะพายจุลจอมเกล้า หรือมงกุฎไทย งานพระราชพิธีที่สำคัญรองลงมา วันแรกสวมสายสะพายจุลจอมเกล้าหรือมงกุฎไทย วันที่สองครึ่งยศ

ตัวอย่างการแต่งกายเครื่องแบบเต็มยศประดับสายสะพาย

ตัวอย่างการแต่งกายเครื่องแบบเต็มยศประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ม.ป.ช. และ ป.ช.

และเหรียญราชอิสริยาภรณ์

ตัวอย่างการแต่งกายเครื่องแบบเต็มยศประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ม.ว.ม.ประดับร่วมกับ ป.ช.

และเหรียญราชอิสริยาภรณ์

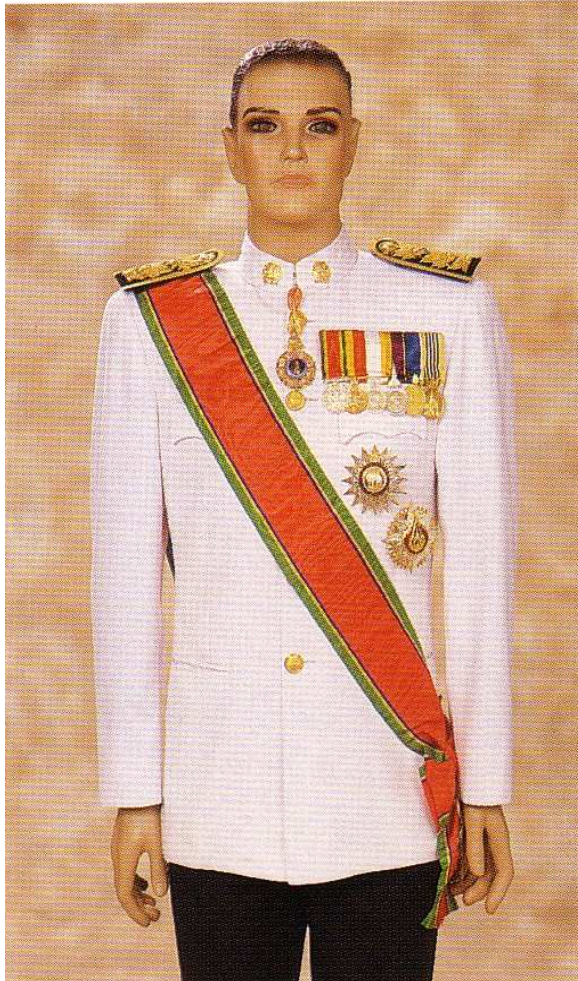

ตัวอย่างการแต่งกายเครื่องแบบเต็มยศประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ท.จ. ประดับร่วมกับ ป.ช. , ป.ม.

และเหรียญราชอิสริยาภรณ์

การแต่งกายเครื่องแบบเต็มยศประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ท.จ. ประดับร่วมกับ ป.ม. ,ท.ช.

และเหรียญราชอิสริยาภรณ์

การแต่งกายเครื่องแบบครึ่งยศประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์
ม.ป.ช. และ ป.ช.
และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ (ไม่สวมสายสะพาย)

การแต่งกายเครื่องแบบปกติขาว
ระดับแพรรแณย่อของเครื่องราชอิสริยาภรณ์
และเหรียญราชอิสริยาภรณ์

การแต่งกายเครื่องแบบปกติขาว
ระดับแพรรแอมหรือยศราชอิสริยาภรณ์
และเหรียญที่ระลึกต่าง ๆ

✿ การแต่งกายเข้าเฝ้า ฯ ที่มีการเสด็จพระราชดำเนิน เป็นการส่วนพระองค์
ทรงงานตามโครงการพระราชดำรินถินทูลกระหม่อม ข้าราชการผู้มาเฝ้า ฯ รับเสด็จ ฯ
จะแต่งเครื่องแบบปกติภาคีคอปับแขนยาว

ตัวอย่างการแต่งกายเครื่องแบบปกติภาคีคอปับแขนยาว

* การแต่งกายเข้าเฝ้า ฯ ในการเสด็จพระราชดำเนินในส่วนต่างจังหวัดหรือตามหัวเมือง จะต้องแต่งเครื่องแบบปกติขาว แต่สำหรับข้าราชการสำนักพระราชวังและสำนักราชเลขาธิการจะแต่งเครื่องแบบปกติทากีคอตั้ง

ขั้นตอนการดำเนินการพระราชพิธี และรัฐพิธี มีโดยสรุปดังนี้

1. สำนักพระราชวังโดยกองพระราชพิธี จะได้ทำหน้าที่ถึงราชเลขาธิการเพื่อทูลเกล้าฯ ถวายร่างหมายกำหนดการดังกล่าว เพื่อทรงทราบ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินการ
2. เมื่อความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว ราชเลขาธิการจะได้ทำหน้าที่ตอบสำนักพระราชวัง เพื่อกองพระราชพิธี จะได้ดำเนินการต่อไป
3. กองพระราชพิธีจะได้ทำหมายกำหนดการ พระราชกิจ ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงทราบฯ ข้อปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ
4. กองพระราชพิธีจะได้ทำ หนังสือแจ้งหน่วยราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ทราบ และปฏิบัติตามที่ร้องขอ
5. กองพระราชพิธี จะได้กำหนดเส้นทางเสด็จพระราชดำเนิน และแจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบและปฏิบัติ
6. กองพระราชพิธีจะได้ทำหมายรับสั่งแจ้ง
  - พระบรมวงศานุวงศ์
  - หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องทราบ
  - คณะองคมนตรีทราบ
  - กระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ทราบ
7. กองพระราชพิธี จะได้ทำหมายรับสั่งข้อปฏิบัติแจ้งหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดสำนักพระราชวังให้ดำเนินการตามที่กำหนด
8. กองพระราชพิธีจะได้ดำเนินการติดต่อ ขอทราบบัญชีรายชื่อพระสงฆ์จำนวนพระสงฆ์ที่เจริญพระพุทธมนต์ และรายชื่อพระสงฆ์ที่ถวายพระธรรมเทศนา จากเจ้าหน้าที่กรมการศาสนา เพื่อแจ้งให้หน่วยที่เกี่ยวข้องของสำนักพระราชวัง เพื่อจะได้จัดเตรียมจตุปัจจัย และเครื่องไทยธรรม ถวายพระสงฆ์ในการนี้

หมายเหตุ ** ถ้าเป็นงานที่ไม่มีพิธีสงฆ์ก็ไม่ต้องดำเนินการในข้อ 8

*** กองพระราชพิธีจะทำเรื่องถึง นายกรัฐมนตรี เพื่อลงนามสนองพระบรมราชโองการในหมายกำหนดการ

พระราชพิธี

หมายถึง งานที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ กำหนดไว้เป็นประจำตามราชประเพณี แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

✳ **พระราชพิธีประจำ** คือ งานที่กำหนดไว้ประจำปีโดยพระมหากษัตริย์จะเป็นผู้กำหนด

✳ **พระราชพิธีพิเศษ** คือ งานพระราชพิธีที่จัดขึ้นนอกเหนือจากพระราชพิธีประจำปี

ตารางกำหนดพระราชพิธี ประจำปี

ลำดับ	ชื่อพระราชพิธี	วันเดือนปี	เวลา	สถานที่	การแต่งกาย	หมายเหตุ
1	ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลมาฆบูชา	ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3	17.00 น.	พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	ปกติขาว	
2	วันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์	6 เมษายน	17.00 น.	พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดารามและ ปราสาท พระเทพบิดร	ปกติขาว	มีรัฐพิธีอีกพิธีหนึ่ง คู่กัน ณ ปฐมบรมราชานุสรณ์ สะพานพระพุทธยอดฟ้า ก่อนเสด็จฯ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ลำดับ	ชื่อพระราชพิธี	วันเดือนปี	เวลา	สถานที่	การแต่งกาย	หมายเหตุ
3	สงกรานต์	15 เมษายน	10.30 น. 17.00 น.	หอพระสุลาลัย พิมานหอพระธาตุ มณเฑียรพระที่นั่ง อมรินทรวินิจฉัย พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตน ศาสดาราม และหอพระนาก	ปกติขาว	หอพระสุลาลัย พิมานและหอพระ ธาตุมณเฑียรเป็น การส่วนพระองค์
4	ฉัตรมงคล	3 พฤษภาคม 4 พฤษภาคม 5 พฤษภาคม	17.00 น. 17.00 น. 10.30 น. 17.00 น.	พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระที่นั่งดุสิตฯ พระที่นั่ง ดุสิตฯ พระที่นั่ง ดุสิตฯ วัดพระศรี รัตนศาสดาราม ปราสาทเทพ บิตร	เครื่องยศ เครื่องยศ ปกติขาวติด เหรียญ เต็มยศ จูลจอมเกล้า	
5	พิธีมงคลจรด พระนังคัล แรกนาขวัญ	ราวเดือน พฤษภาคม	17.00 น.	พระอุโบสถวัด พระศรีรัตน ศาสดาราม	เครื่องยศ	มีรัฐพิธี ณ มณฑล พิธีสนามหลวง
6	ทรงบำเพ็ญพระราช กุศลวิสาขบูชา	ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๖ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖	17.00 น. 18.00 น.	พระอุโบสถวัด พระศรีรัตน ศาสดาราม พระอุโบสถวัด พระศรีรัตนศาสดา	ปกติขาว ปกติขาว	ทรงตั้งเปรียญ ธรรม

ลำดับ	ชื่อพระราชพิธี	วันเดือนปี	เวลา	สถานที่	การแต่งกาย	หมายเหตุ
7	พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลในโอกาสจิตสมัยคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลพระอัฐมรามาธิบดินทร และ พระราชกุศลทักษิณานุประทานพระบรมอัฐิสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกและสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี	9 มิถุนายน	17.30น.	พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย	ปกติขาว	
8	ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวันอาสาฬหบูชาและเทศกาลเข้าพรรษา	ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8	17.00 น.	พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม	ปกติขาว	
9	เฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร	28 กรกฎาคม	09.00 - 17.00น.	ในพระบรมมหาราชวัง	ปกติขาว	มีการลงพระนามและถวายพระพร
10	เฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ	12 สิงหาคม	09.00 - 17.00 น.	ในพระบรมมหาราชวัง	ปกติขาว	มีการลงพระนามและถวายพระพร

ลำดับ	ชื่อพระราชพิธี	วันเดือนปี	เวลา	สถานที่	การแต่งกาย	หมายเหตุ
11	ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวันปิยมหาราช	23 ตุลาคม	17.00 น.	พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย	ครึ่งยศ	มีรัฐพิธีที่ลานพระราชวังดุสิต
12	ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน	ราวเดือน ต.ค. - พ.ย. แรม 6 ค่ำ เดือน 11	ประมาณ 16.00 น.	พระอารามหลวง สุดแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ	เต็มยศ	
13	เฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	5 ธันวาคม 6 ธันวาคม	9.00- 17.00 น. 10.30 น. 17.00 น. 10.30 น.	ในพระบรมมหาราชวัง พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย	ปกติขาว เต็มยศจักรี สายสร้อย จูลจอมเกล้า เต็มยศจูลจอมเกล้า เต็มยศ นพรัตน์ หรือข้างเผือก	
14	ฉลองวันพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	10 ธันวาคม	17.00 น.	พระที่นั่งอนันตสมาคม	เต็มยศ ข้างเผือก	

รัฐพิธี

หมายถึง งานที่รัฐบาลกราบบังคมทูลขอพระมหากษัตริย์ฯ ให้ทรงรับไว้เป็นงานรัฐพิธี มีหมายกำหนดการที่กำหนดไว้เป็นประจำ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเป็นประธานในพิธี หรือทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีผู้แทนพระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปเป็นประธาน

พระราชพิธีต่างจากรัฐพิธีอย่างไร

✳️ **พระราชพิธี** พระมหากษัตริย์จะเป็นผู้ทรงกำหนด

✳️ **รัฐพิธี** รัฐบาลจะเป็นผู้กำหนด

รัฐพิธี แบ่งได้เป็น ๒ ประเภท ดังนี้

✳️ **รัฐพิธีประจำปี** คือ งานรัฐพิธีที่กำหนดไว้เป็นประจำปี

✳️ **รัฐพิธีพิเศษ** คือ งานรัฐพิธีประกอบขึ้นนอกเหนือจากรัฐพิธีประจำปี

ตารางกำหนดวันรัฐพิธี ประจำปี

ลำดับ	ชื่อพระราชพิธี	วันเดือนปี	เวลา	สถานที่	การแต่งกาย	หมายเหตุ
1	วันสมเด็จพระ นเรศวรมหาราช (วันกองทัพไทย)	18 มกราคม*	14.00 น.	พระบรมราชา นุสรณ์ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี		
2	วันที่ระลึกพระบาท สมเด็จพระพุทธเลิศ หล้านภาลัย	24 กุมภาพันธ์	14.00 น.	ณ อุทยานพระบรม ราชานุสาวรีย์ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทร สงคราม		

ลำดับ	ชื่อพระราชพิธี	วันเดือนปี	เวลา	สถานที่	การแต่งกาย	หมายเหตุ
3	วันที่ระลึกพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า	31 มีนาคม	17.00 น.	พระบรมราชานุสาวรีย์ ลานพลับพลา มหาเจษฎาบดินทร์ วัดราชนัดดา กรุงเทพมหานคร		
4	วันสมเด็จพระนเรศวรมหาราช	25 เมษายน	14.00 น.	พระบรมราชานุสรณ์ อำเภอคอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี		
5	วันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์	6 เมษายน	17.00 น.	ปฐุมบรมราชานุสรณ์ สะพาน พระพุทธยอดฟ้า		มีงานพระราชพิธี ณ พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม หลังจากเสด็จฯ ไปยังปฐุมบรมราชานุสรณ์
6	แรกนาขวัญ	ตามคติฤกษ์ของ โหรหลวง	08.30 น.	มณฑลพิธีสนาม หลวง		มีงานพระราชพิธี ณ พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ก่อนวันพิธี แรกนาขวัญ
7	วันพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	30 พฤษภาคม	16.00 น.	พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว หน้าตึก รัฐสภา พระราชวัง ดุสิต		

ลำดับ	ชื่อพระราชพิธี	วันเดือนปี	เวลา	สถานที่	การแต่งกาย	หมายเหตุ
8	ถวายราชสักการะ พระบาทสมเด็จพระ พระปรเมนทรมหา อานันทมหิดล	9 มิถุนายน	16.30 น.	วัดสุทัศน์ เทพวราราม		มีงานพระราชพิธี ณ พระที่นั่ง อมรินทรวินิจฉัย หลังจากเสด็จ ฯ ไปทรงวางพวง มาลา ณ พระบรม ราชานุสรณ์ พระลานพระ ราชวังดุสิตแล้ว
9	วันปิยมหาราช	23 ตุลาคม	17.00 น.	พระบรมราชานุ สรณ์ พระลาน พระราชวังดุสิต		
10	วันพระบาทสมเด็จพระ พระมงกุฎเกล้าเจ้า อยู่หัว	25 พฤศจิกายน	10.30 น.	พระบรมราชานุ สรณ์ สวนลุมพินี		
11	วันรัฐธรรมนูญ (ถวายบังคมพระบรม ราชานุสาวรีย์ พระ บาทสมเด็จพระ ปกเกล้าเจ้าอยู่หัว)	10 ธันวาคม	17.00 น.	พระบรมราชานุ สาวรีย์พระบาท สมเด็จพระปกเกล้า เจ้าอยู่หัวหน้าตึก รัฐสภา พระราชวังดุสิต		มีงานพระราชพิธี ณ พระที่นั่งอนันต สมาคมหลังจาก เสด็จ ฯ ไปทรงวาง พวงมาลา ณ พระ บรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระ ปกเกล้าเจ้า อยู่หัวหน้าตึก รัฐสภา แล้ว
12	วันสมเด็จพระเจ้า ตากสินมหาราช	28 ธันวาคม	16.30 น.	พระราชานุสาวรีย์ วงเวียนใหญ่		

พิธี

ความหมายของ “พิธี” ให้หมายรวมถึง

- งานที่ผู้ใดก็ตามสามารถจัดขึ้นตามลัทธิตลอดจนแบบอย่าง ธรรมเนียม ประเพณี การปฏิบัติของในแต่ละสังคมหรือท้องถิ่น

- พิธีสำคัญของพระมหากษัตริย์หรือของรัฐบาลแต่ไม่ได้กำหนดเป็นพระราชพิธีหรือรัฐพิธี เช่น พิธีรับรองพระราชอาคันตุกะและพิธีรับรองผู้นำ หรือประมุขต่างประเทศที่เดินทางมาเยือนประเทศไทย อย่างเป็นทางการ ในฐานะแขกของรัฐบาล

การกราบบังคมทูลเชิญเสด็จฯ

เมื่อต้องการกราบบังคมทูลเชิญเสด็จฯ ให้ทำหนังสือเรียนถึงราชเลขาธิการ ราชเลขานุการในพระองค์ หรือ ผู้อำนวยการกองงานประจำพระองค์แล้วแต่กรณี ดังตารางข้างท้าย

การทำหนังสือกราบบังคมทูลเชิญเสด็จฯ

การกราบบังคมทูลเชิญเสด็จฯ	ทำหนังสือ	สถานที่ส่ง	โทรศัพท์
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	ราชเลขาธิการ	สำนักราชเลขาธิการ ในพระบรมมหาราชวัง	02 - 2207200
สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ	ราชเลขานุการ ในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ	กองราชเลขานุการในพระองค์ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ (สวนจิตรลดา)	02 - 2813493
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ, พระเจ้ายารวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ฯ, พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา, พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้า สิริวัณณวรีนารีรัตน์	ราชเลขานุการ ในพระองค์ สมเด็จพระบรมโอรสา ธิราชฯ	สำนักงานราชเลขานุการ ในพระองค์ฯ (วังสุโขทัย)	02 - 3560810
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ	ราชเลขานุการในพระองค์ สมเด็จพระเทพรัตนราช สุดาฯ	กองงานในพระองค์สมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดาฯ (สวนจิตรลดา)	02 - 2801641

กราบบังคมทูลเชิญเสด็จฯ	ทำหนังสือ	สถานที่ส่ง	โทรศัพท์
สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ฯ , พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์	ผู้อำนวยการกองงานในพระองค์สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ฯ	กองงานในพระองค์ ภายในสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ (หลักสี่)	02 - 5740595
ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา ฯ	เลขานุการในพระองค์	สำนักงานเลขานุการในพระองค์ ฯ (พระบรมมหาราชวัง)	02 - 6235500 ต่อ 1125
พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี ฯ	ราชเลขาธิการ	สำนักพระราชเลขาธิการ (พระบรมมหาราชวัง)	02 - 2207200

✿ เมื่อทรงรับเชิญเสด็จ ฯ จะมีหนังสือตอบรับว่าให้ติดต่อกองพระราชพิธี และหน่วยแยกรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญ ทั้งนี้เพื่อประสานนัดการประชุมตรวจพื้นที่

✿ การประชุมตรวจพื้นที่จะมีการตกลงในรายละเอียดการเสด็จ ฯ

* กรมราชองครักษ์ ดำเนินการเกี่ยวกับการถวายความปลอดภัย

* กองพระราชพิธี ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำกำหนดการ เพื่อถวาย การจัดเตรียมที่ประทับสิ่งของบางอย่างในการเสด็จ ฯ (ในที่ประชุมจะแจ้งว่าเจ้าของงาน เจ้าของสถานที่จะต้องจัดเตรียมอะไรบ้าง)

✿ กรมโยธาธิการและผังเมือง ดำเนินการสร้างพลับพลาพิธี ประดับธงชาติ ธงพระนามาภิไธย หรืออักษรพระนาม ฝ่าระบายตักแต่งสถานที่

✿ เจ้าของงาน คอยสนับสนุนทุกหน่วยงานที่มาดำเนินการเตรียมรับเสด็จ ตามที่ได้รับขอร้องขอ

** กรณีทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้องคมนตรี เป็นผู้แทนพระองค์ จะมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายอำนวยความสะดวกและประสานงานองคมนตรีร่วมพิจารณาด้วย เนื่องจากปัจจุบันงานเชิญเสด็จ ฯ ของหน่วยงานบางหน่วยที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้องคมนตรีเป็นผู้แทนพระองค์ หน่วยงานนั้นไม่มีการเตรียมพร้อม

** จึงขอให้ทางหน่วยงานเตรียมความพร้อมและให้เกียรติผู้แทนพระองค์

การเตรียมการรับเสด็จในส่วนภูมิภาค(ต่างจังหวัด)

เมื่อทรงรับเชิญเสด็จฯแล้ว ทางสำนักพระราชเลขานุการซึ่งมีหน้าที่นำความขึ้นกราบบังคมทูลจะแจ้งให้ผู้เชิญเสด็จฯ (เจ้าภาพ) จากนั้นจะแจ้งเรื่องไปยังสำนักพระราชวัง และกรมราชองครักษ์ เพื่อทราบและปฏิบัติ มีขั้นตอนดังนี้

* กองพระราชพิธีสำนักพระราชวัง ฝ่ายก่อสร้างพลับพลาพิธี ฯ กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมราชองครักษ์นัดประชุมตรวจพื้นที่เตรียมการรับเสด็จฯ ร่วมกับสำนักงานจังหวัดที่เป็นพื้นที่เสด็จฯ (ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการขอพระราชทานเชิญเสด็จและการรับเสด็จ พ.ศ. 2530)

* กองพระราชพิธีสำนักพระราชวัง มีหน้าที่จัดทำกำหนดการขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพร้อมกับการทำหนังสือแจ้งเรื่องการเสด็จฯ ไปยังส่วนที่เกี่ยวข้อง

* ฝ่ายก่อสร้างพลับพลาพิธีฯ มีหน้าที่จัดสร้างพลับพลาพิธีสำหรับเป็นที่ประทับและผู้มาเฝ้าฯ รับเสด็จฯ

* กรมราชองครักษ์ จะมอบหมายหน่วยทหารทางกองทัพภาค จัดตั้งกองอำนวยความสะดวก รวมถวายความปลอดภัย ประกอบด้วย ทหาร ตำรวจ และพลเรือน รับผิดชอบในการนี้

* กรณีมิได้นำขบวนรถยนต์พระที่นั่งมาจากพระราชวัง ทางผู้ว่าราชการจังหวัดต้องรับผิดชอบจัดขบวนรถยนต์พระที่นั่งและรถยนต์ตามในขบวน

* ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัด หรือ อธิบดีผู้พิพากษาศาลแม่ทัพภาค ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคและผู้บังคับการกองบินเฝ้าฯรับเสด็จ ณ ที่หมายแรก

ทั้งนี้ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือของสำนักเลขานุการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ร. 0507/2959 ลงวันที่ 18 พ.ค. 2548

* การแต่งกายของผู้มาเฝ้าฯ รับเสด็จ สำนักพระราชวังจะเป็นผู้กำหนด

* ก่อนเสด็จฯ 1 วัน จะมีการซักซ้อมลำดับพิธีทุกขั้นตอน

* ก่อนถึงเวลารับเสด็จฯ 5 - 10 นาที จะเชิญข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และเจ้าของงานไปเข้าแถวรับเสด็จฯ ที่รถยนต์พระที่นั่งเทียบ

* ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่จะต้องกราบบังคมทูลถวายรายงานต่อหน้าพระพักตร์ และภริยาผู้ถวายรายงานทูลเกล้าฯ ถวายพวงมาลัย

การใช้คำกราบบังคมทูล

พระปรมาภิไธย พระนามาภิไธย พระนาม	คำขึ้น	คำลงท้าย	สรรพนาม	สรรพนามผู้พูด	คำรับ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ	ขอเดชะฝ่าละออง ธุลีพระบาทปกเกล้า ปกกระหม่อม	ด้วยเกล้า ด้วยกระหม่อม ขอเดชะ	ใต้ฝ่าละออง ธุลีพระบาท	ข้าพระพุทธเจ้า	พระพุทธเจ้าข้า / เพคะ
สมเด็จพระบรม โอรสาธิราช ฯ	ขอพระราชทาน กราบบังคมทูล ทรงทราบ ฝ่าละอองพระบาท	ด้วยเกล้า ด้วยกระหม่อม	ใต้ฝ่าละออง พระบาท	ข้าพระพุทธเจ้า	พระพุทธเจ้าข้า / เพคะ
สมเด็จพระเทพ ฯ	ขอพระราชทาน กราบบังคมทูล ทราบฝ่าละออง พระบาท	ด้วยเกล้า ด้วยกระหม่อม	ใต้ฝ่าละออง พระบาท	ข้าพระพุทธเจ้า	พระพุทธเจ้าข้า / เพคะ
เจ้าฟ้าจุฬาภรณ วลัยลักษณ์ ,เจ้าฟ้า เพชรฯ , ทูลกระหม่อมอุบล รัตน์ฯ	ขอพระราชทาน กราบทูลทราบ ฝ่าพระบาท	ควรมิควรแล้วแต่จะ โปรดกระหม่อม	ใต้ฝ่า พระบาท	ข้าพระพุทธเจ้า	พระพุทธเจ้าข้า / เพคะ
พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์, พระเจ้าหลานเธอ, พระองค์เจ้าฯ	กราบทูลทราบ ฝ่าพระบาท	ควรมิควรแล้ว แต่จะโปรด	ฝ่าพระบาท	เกล้ากระหม่อม (ผู้ชาย) เกล้ากระหม่อม ฉัน (ผู้หญิง)	เกล้ากระหม่อม
พระองค์เจ้าโสม สวัสดิ์ฯ	ขอประทานทราบ ทราบฝ่าพระบาท	ควรมิควรแล้ว แต่จะโปรด	ฝ่าพระบาท	เกล้ากระหม่อม (ผู้ชาย) เกล้ากระหม่อม ฉัน (ผู้หญิง)	เกล้ากระหม่อม

การกราบบังคมทูลรายงาน

การกราบบังคมทูลกล่าวรายงานถึงการสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ
ความเป็นมาของการจัดงานนั้นเป็นสิ่งจำเป็นก่อนสิ่งอื่นใด สิ่งที่ควรปฏิบัติ คือ

1. คำกราบบังคมทูลขอให้ได้ใจความ ไม่ยืดเยื้อโดยไม่จำเป็น ใช้คำราชาศัพท์ให้ถูกต้องตามระดับพระเกียรติยศ
2. หากผู้กราบบังคมทูลต้องใช้แว่นตาควรสวมแว่นตาให้เรียบร้อย ไม่สมควรจะมาสวมแว่นต่อหน้าพระพักตร์ และเตรียมเรื่องไฟฟ้าส่องสว่างให้เรียบร้อย
3. เครื่องขยายเสียงเจ้าของงานต้องเป็นผู้จัดเตรียม ขอให้ช่างเทคนิคประจำเครื่องขยายเสียงอยู่ตลอดเวลา
4. ขอให้ทำความเข้าใจในเรื่องคำราชาศัพท์ว่าในบางครั้งไม่ได้ใช้ตามตำราแต่ใช้ตามพระราชนิยม

การทรงเปิดนิทรรศการ

เมื่อมีการทรงเปิดนิทรรศการแล้ว กองพระราชพิธีจะจัดเตรียมพรมและกรรไกร พร้อมพาน เจ้าหน้าที่คอยถวายงาน เจ้าของงานจะต้องจัดเตรียมชুমดอกไม้และแพรแถบสำหรับทรงตัด เป็นการเปิดนิทรรศการสิ่งที่สำคัญ คือ

1. แพรแถบที่ใช้ต้องไม่หนาจนเกินไป
2. ความสูงของท้องช้างมีระดับเหมาะสมไม่สูงหรือต่ำจนเกินไป
3. ขณะทรงตัดแถบแพรมีการบรรเลงเพลงมหาฤกษ์

ภาพการทรงเปิดนิทรรศการ

การลงพระนาม

เมื่อเสด็จ ฯ มาทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจยอมเป็นเกียรติประวัติแก่สถานที่ หากเจ้าของงานต้องการมีสิ่งอนุสรณ์ในมงคลวาร อาจขอพระราชทานให้ทรงลงพระนามเป็นที่ระลึกในสมุด

หากเป็นการเสด็จ ฯ มาทรงเปิดอาคารอาจขอพระราชทานให้ทรงลงพระนามในแผ่นศิลาได้ โดยมี ๒ ลักษณะ ดังนี้...

1. ทอดสมุดที่ระลึกหรือแผ่นศิลาถวายไว้
2. เชิญโต๊ะวางสมุดหรือแผ่นศิลาเข้าถวาย

*** การลงพระนามนี้กองพระราชพิธีจะจัดเตรียมพระเก้าอี้ โต๊ะ สำหรับวางสมุดที่ระลึกหรือแผ่นศิลาให้ ***

เจ้าของงานต้องจัดเตรียม ดังนี้

1. สมุดที่ระลึกหรือแผ่นศิลา
2. ปากกาสำหรับทรงลงพระนามในสมุดที่ระลึกให้ใช้ปากกามึกแห้งสีน้ำเงิน ถ้าวางพระนามในแผ่นศิลา ควรเตรียมปากกามึกใส่พานไว้
3. เจ้าหน้าที่สำหรับเชิญโต๊ะเข้าถวาย (กรณีใช้วิธีเชิญโต๊ะวางสมุดที่ระลึก หรือแผ่นศิลาเข้าถวาย)

*** หากเป็นห้องที่เหมาะสมและมี โต๊ะประจำห้องอยู่แล้วอาจทรงลงพระนามที่ โต๊ะนั้น ก็ย่อมสามารถกระทำได้

*** ในสมุดให้เขียนข้อความการเสด็จ ฯ ไว้ก่อน

การจัดที่ลงพระนาม

การฉายพระรูป

เพื่อเป็นการอนุสรณ์ในการเสด็จ ฯ ทางเจ้าของงานอาจขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสในการฉายพระรูป ซึ่งต้องทำหนังสือพร้อมกับเรื่องเชิญเสด็จ ฯ หรือแยกกันก็ได้

สถานที่นั้นควรเป็นที่รโหฐานไม่ใช่กลางงานหรือที่บุคคลเดินผ่านไปมา เว้นแต่จำเป็น

กองพระราชพิธีจะจัดเตรียมพระเก้าอี้ ส่วนฉากหลังทางกรมโยธาธิการ ฯ อาจระบายผ้าตกแต่งตามความเหมาะสมเว้นแต่สถานที่นั้นสวยงามเหมาะสมอยู่แล้ว

สิ่งที่ควรทราบ....

1. เจ้าของงานต้องเตรียมจัดตำแหน่งของผู้ที่เข้าในการฉายพระรูป และเรียนให้ผู้ที่ต้องเข้าในการฉายพระรูปทราบก่อนล่วงหน้าว่าอยู่ชุดที่เท่าไร ตำแหน่งใด โดยแบ่งเป็นสามแถวขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ที่จะเข้าแถวหน้าสุดจะนั่งพับเพียบ แถวที่สองจะนั่งบนส้นเท้า และแถวสุดท้ายจะยืนเข้า และตำแหน่งให้สับหว่างกันเพื่อจะได้ไม่บังกัน

2. การเข้าประจำตำแหน่งจะต้องเข้าแถวแบ่งเป็นสองแถวตามฝั่งซ้าย และฝั่งขวาของพระเก้าอี้ให้เรียบร้อย เมื่อประทับพระเก้าอี้แล้วจึงเดินแถวเข้าประจำตามตำแหน่ง

3. ช่างภาพส่วนพระองค์จะให้สัตยาณในการถ่ายภาพ ช่างภาพของเจ้าของงานต้องทำการถ่ายภาพพร้อมกับช่างภาพส่วนพระองค์เท่านั้น การให้สัตยาณคือการกราบบังคมทูลว่า “พร้อมพระพุทธเจ้า หรือพร้อมเกล้ากระหม่อม” ตามพระเกียรติยศ

การฉายพระรูป

การทรงปลูกต้นไม้

เป็นอีกสิ่งที่สามารถขอพระราชทานเพื่อเป็นที่ระลึกในโอกาสที่เสด็จ ฯ โดย เลือกลงต้นไม้ที่เหมาะสม

*** จุดที่ทรงปลูกต้นไม้ไม่จำเป็นต้องเป็นสถานที่ต้องลงดินจริงเพราะอาจทรงปลูกลงหลุมลอยเมื่อทรงปลูกแล้วสามารถย้ายไปลงปลูกตามสถานที่กำหนดไว้ได้

สิ่งที่ควรทราบ.....

1. ต้นไม้ที่ทรงปลูกมีขนาดปานกลางไม่ใหญ่โต หรือเล็กเกินไป รวมไปถึงให้เรียบร้อยหลีกเลี่ยงต้นไม้ที่มีหนาม หากจำเป็นต้องตัดแต่งให้เรียบร้อย
2. ให้ต่อกล่องไม้ขนาด 70*70*90 เซนติเมตร ระบายน้ำให้สวยงาม ทั้งนี้อาจประสานกรมโยธาธิการ ฯ ให้จัดทำได้
3. กองพระราชพิธีจะจัดเตรียมเครื่องปลูกต้นไม้ไปคอยถวายงาน หากเจ้าของงานประสงค์จะจัดเตรียมเพื่อเก็บเป็นที่ระลึกก็ย่อมกระทำได้ และเจ้าของงานจะต้องเตรียมดินไว้สำหรับใส่ขันสำหรับทรงเวลาทรงปลูกต้นไม้ด้วย
4. จัดบุคลากรคอยถวายงาน ๒ คน โดยคอยส่งอุปกรณ์ปลูกต้นไม้ถวายและคอยรับอุปกรณ์จากพระองค์
5. นำต้นไม้ลงกล่องที่ต่อขึ้นให้เรียบร้อยแล้วแต่งดินรอบโคนต้นไม้ไว้
6. ลำดับการถวายจะปฏิบัติดังนี้ คือ
  - ดินในขัน
  - พลั่วเล็ก
  - ฝักบัวรดน้ำ
  - ผ้าเช็ดพระหัตถ์

การทรงปลูกต้นไม้

การจัดโต๊ะเสวย

หากโอกาสที่เสด็จ ฯ มีการเสวยพระกระยาหาร หรือพระสุธารส เครื่องว่าง ดังนั้น สิ่งที่ต้องจัดเตรียมคือ...

1. ห้องที่เสวยต้องเป็นห้องที่มีขนาดพอสมควรไม่คับแคบจนเกินไป
2. โต๊ะเสวยที่จะจัดแบบใดก็ได้ตามความเหมาะสม ตำแหน่งที่ประทับไม่ตรงกับขาโต๊ะ คำนวณไม่ตรงกับหลอดไฟหรือวัตถุใดๆ ทั้งสิ้น ผ้าที่ประดับโต๊ะเสวยต้องเป็นการเย็บมิใช่เป็นการกลัดด้วยเข็มหมุด
3. เมนูพระกระยาหารหรือเครื่องว่าง ต้องทูลเกล้าฯ ถวายก่อนงานด้วย
4. หากจ้างโรงแรมมาจัดควรเป็นโรงแรมที่มีประสบการณ์ในการจัดพระกระยาหาร หรือเครื่องว่าง
5. ต้องจัดทำตำแหน่งที่นั่งโดยเฉพาะ โต๊ะเสวยพร้อมเรียงให้ผู้ที่ต้องร่วมโต๊ะเสวยทราบล่วงหน้า
6. เตรียมสำหรับผู้ตามเสด็จ จำนวน ๑ โต๊ะเสมอ โดยจัดให้อยู่ใกล้กับโต๊ะเสวย หรือสามารถเห็นได้

โดยง่าย

7. การเสิร์ฟอาหารต้องไม่ช้าหรือเร็วเกินไป โดยขอให้ประสานกับมหาดเล็กประจำพระองค์
8. หากมีการแสดงระหว่างเสวยขอให้ก่อนกาแฟเป็นการขับร้องเพลง หลังกาแฟเป็นการแสดงที่ต้อง

ทอดพระเนตร

การจัดโต๊ะเสวย

การเข้าเฝ้าในงานพระราชทานเลี้ยงอาหารค่ำ (ในโอกาสต่าง ๆ)

- ✿ สถานที่จัดหรือบุคคลที่จะร่วมเข้าเฝ้า สุกแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ
- ✿ ผู้เฝ้าต้องแจ้งการยืนยันกลับไปว่าจะมาได้หรือไม่
- ✿ ผู้เฝ้าจะต้องเดินทางมาถึงอย่างน้อย 1 ชั่วโมง เพื่อมาดูแลที่นั่งงาน และดูสถานที่นั่งจริง
- ✿ ต่อจากนั้นไปยังห้องรับแขก เจ้าหน้าที่จะรับรองแขกแบบค็อกเทล
- ✿ ผู้ที่ได้รับเชิญ เข้ายืนประจำที่เมื่อใกล้เวลาเสด็จ
- ✿ ผู้ที่ได้รับเชิญ ผู้ใหญ่ (นายกฯ) ต้องออกไปรับเสด็จ แล้วเดินตามเสด็จเข้ามา
- ✿ ผู้มาเฝ้า ที่นั่งอยู่ต้องลุกขึ้นยืนรับเสด็จที่โต๊ะ ด้วยอาการสำรวม ไม่เดินบนลาดพระบาท
- ✿ เมื่อประทับแล้ว ผู้เฝ้าต้องถวายความเคารพแล้วนั่งประจำที่
- ✿ เมื่อถึงเวลาดื่มถวายพระพร นายกรัฐมนตรีขึ้นขึ้น ถวายคำนับ (ก่อนดื่มต้องรินแชมเปญให้แขกก่อนของท่านที่หลังสุด) แล้วกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตกล่าวเชิญชวน
- ✿ ผู้เข้าเฝ้า ดื่มถวายพระพร ขณะนี้ผู้เฝ้าทุกคนยืนถวายความเคารพ เมื่อกล่าวถวายพระพรจบ เพลงสรรเสริญพระบารมีดังขึ้น ผู้เฝ้ายืนตรงจนจบเสียงเพลง แล้วถวายความเคารพ อีกครั้งหนึ่ง จากนั้นดื่มถวายพระพร แล้วจึงถวายความเคารพ เสร็จแล้วนั่งลง
- ✿ ขณะนั่งรับประทานอาหารต้องรับประทานอาหารด้วยอาการสำรวม
- ✿ ถ้ามีภารกิจให้ลุกขึ้นถวายความเคารพก่อน และเมื่อกลับเข้าที่ ก็ปฏิบัติเช่นเดิม
- ✿ เมื่อ ได้เวลาอันสมควร เสด็จพระราชดำเนินกลับทรงยืน ผู้เข้าเฝ้าทุกคนลุกขึ้นยืนถวายความเคารพ เมื่อเสด็จกลับไปแล้วทุกคนจึงทยอยกลับ

การร่วมโต๊ะเสวยในโอกาสต่าง ๆ

(สถานที่และบุคคลที่จะเข้าร่วมสุดแต่จะทรงพระกรุณา ฯ)

มีข้อควรปฏิบัติ ดังนี้

- เมื่อได้รับเชิญ จะต้องตอบรับว่าจะมาหรือไม่
- ผู้ที่ได้รับเชิญจะต้องเดินทางมาถึงก่อนเวลาอย่างน้อย 1 ชั่วโมง
- เมื่อมาถึงแล้วจะต้องดูแลของที่นั่งและที่นั่งจริง
- จากนั้นไปพักยังห้องรับรอง
- ใกล้ถึงเวลาเสด็จ ฯ ผู้ที่ได้รับเชิญ ต้องยืนรอรับเสด็จที่โต๊ะ
- เมื่อเสด็จ ฯ ถึงและประทับนั่งแล้ว ผู้ที่ได้รับเชิญถวายความเคารพ

แล้วนั่งด้วยอาการสำรวม ไม่เอาข้อศอกวางบนโต๊ะ

- ถ้ามีภารกิจจะลุกขึ้น ต้องถวายความเคารพก่อน และกลับมาก็ปฏิบัติ

เช่นเดิม

การเตรียมห้องทรง

ในการเตรียมการรับเสด็จ สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ ห้องทรง หรือ ห้องน้ำ โดยขอให้มีการจัดเตรียมห้องทรงให้มีความสะอาด ลักษณะของชักโครกควรที่จะเป็นแบบนั่ง และสามารถชักโครกได้โดยสะดวกซึ่งสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ในห้องทรงนั้นมีดังนี้

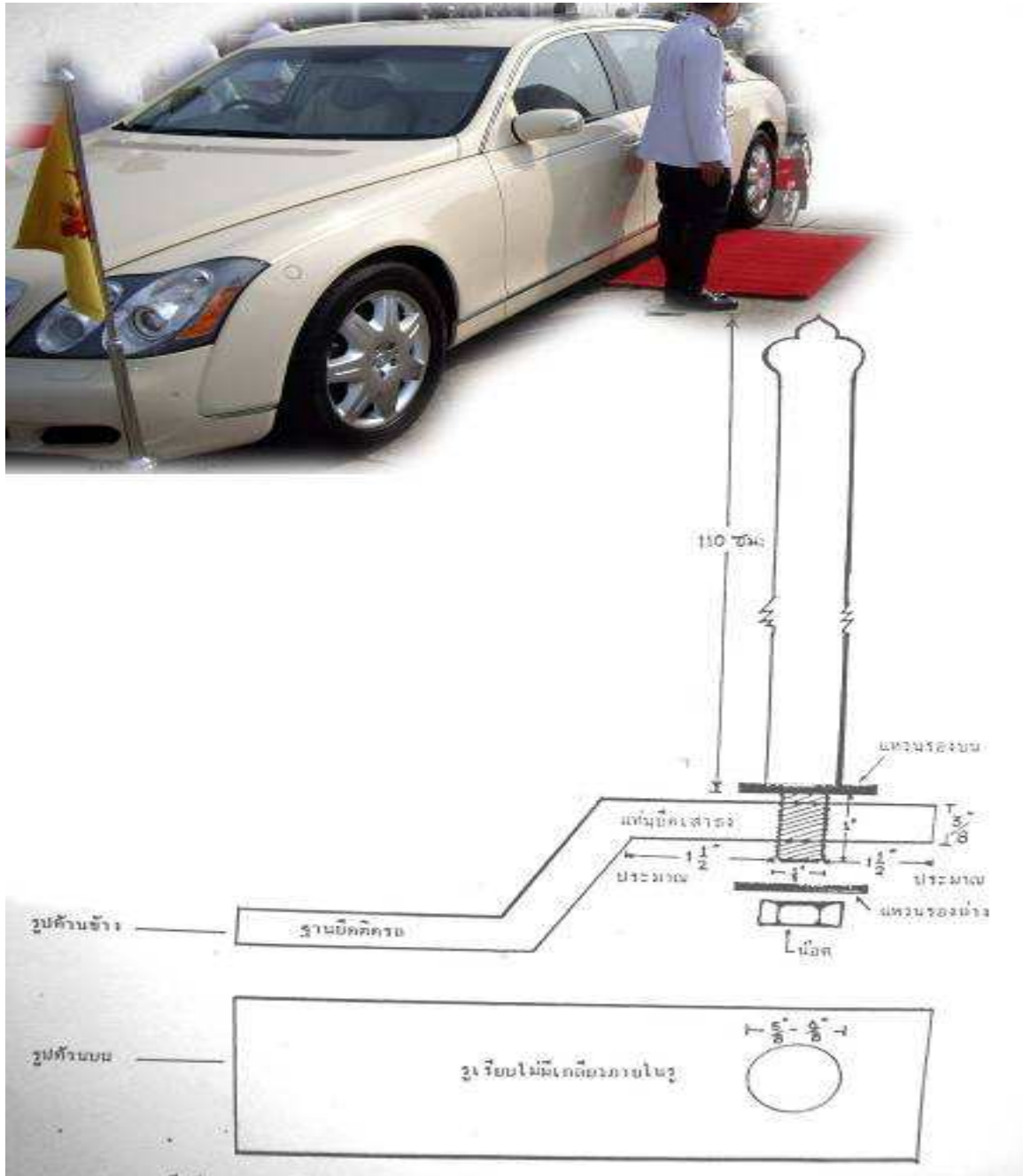
1. สบู่เหลว สบู่ก้อน
2. ผ้าเช็ดพระหัตถ์
3. กระดาษทิชชู
4. กระดาษเย้น 4711
5. น้ำเปล่า 2 ขวด พร้อมแก้วน้ำ
6. แปรงสีฟัน และยาสีฟัน

** ในวันเสด็จ ฯ จะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจมาเฝ้าไว้

ตัวอย่างการจัดห้องทรง

ภาพการจัดรถยนต์พระที่นั่ง

การจัดรถยนต์พระที่นั่ง

รถยนต์ขบวน รถยนต์ส่วนล่วงหน้า

☀ การเสด็จ ฯ ไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจบางครั้งไม่มีการนำรถยนต์พระที่นั่งไป จึงต้องขอความอนุเคราะห์ทางจังหวัดดำเนินการ ปกติจะขอรถยนต์สำหรับใช้เป็นรถยนต์พระที่นั่ง 1 คัน และรถยนต์พระที่นั่งสำรอง 1 คัน

☀ รถยนต์ขบวนสำหรับผู้ตามเสด็จ จะเป็นชนิดเก๋งหรือตู้ (จะเป็นรถชนิดใดนั้นจะต้องประสานในวันประชุมตรวจพื้นที่)

** หากสถานที่เสด็จ ฯ ไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจทุรกันดาร อาจใช้รถยนต์ชนิดขับเคลื่อนสี่ล้อ

☀ รถยนต์พระที่นั่ง ทางจังหวัดต้องติดแท่นสำหรับติดคันธงไว้ที่รถยนต์

☀ รถยนต์คณะส่วนล่วงหน้า จะใช้รถยนต์ชนิดตู้ (จำนวนเท่าใดนั้นจะประสานในวันประชุมตรวจพื้นที่) ควรติดป้ายหน้ารถตามภารกิจของผู้โดยสาร

รูปแบบการจัดขบวนรถพระที่นั่ง มีลักษณะดังนี้

- ทล. เบิกทาง 3
- ทล.เบิกทาง 2
- ทล.เบิกทาง 1
- ทล.นำ (นายตำรวจระดับ ผกก.ทล.คุม)
- รถยนต์พระที่นั่ง
- รถองครักษ์
- รถตามเสด็จ
- รถตามเสด็จ
- รถตามเสด็จ
- รถตามเสด็จ
- รถพระที่นั่งสำรอง
- ทล.ปิดท้าย
- ทล.ปิดท้ายสำรอง

ข้อแนะนำ

- * จัดรถยนต์ จำนวน 7 คัน เป็นรถยนต์พระที่นั่ง 2 คัน รถในขบวน 5 คัน
สภาพดีทั้งเครื่องยนต์และอุปกรณ์
- * ไม่ควรติดฟิล์มกรองแสง
- * จัดทำที่ติดธงประจำพระองค์
  - รถพวงมาลัยขวา ติดทางด้านซ้าย
  - รถพวงมาลัยซ้าย ติดทางด้านขวา
- * รถพระที่นั่งทั้ง 2 คัน ไม่ติดหมายเลข
รถในขบวนติดหมายเลข 1 - 5 ที่กระจกด้านซ้าย(ตัวเลขไทย) ใหญ่พอมองเห็นชัดเจน
- * สารสีแต่งเครื่องแบบปกติขาว เว้นสังการอย่างอื่น ยกเว้นกระบี่ถุงมือ
- * ห้ามผู้ใดมานั่งในขบวนเด็ดขาด

คำถวายรายงานของสารทีก่อนปฏิบัติหน้าที่

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า.....ยศ.....

ชื่อ.....ตำแหน่ง.....

ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด.....ให้ปฏิบัติหน้าที่สารทึประจำ
รถยนต์พระที่นั่ง บัดนี้พร้อมแล้ว พระพุทธเจ้าข้า ขอรับ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

คำกล่าวหลังปฏิบัติ

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม

บัดนี้ พระราชกรณียกิจตามกำหนดการได้เสร็จสิ้นแล้ว ข้าพระพุทธเจ้า
ขอพระราชทานรถยนต์พระที่นั่งกลับคืน เพื่อปฏิบัติราชการสืบไป พระพุทธเจ้าข้า
ขอรับ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

การบรรเลงเพลง

- ✱ ใช้วงดุริยางค์
- ✱ วงเครื่องสาย
- ✱ เปิดเครื่องเล่น
(แล้วแต่ความเหมาะสม)

การบรรเลงเพลง

✱ เพลงสรรเสริญพระบารมี

- บรรเลงเพื่อถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร

✱ เพลงมหาชัย

- บรรเลงเพื่อถวายความเคารพพระบรมวงศ์ พระอนุวงศ์ ตั้งแต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ ลงมาถึงพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าฯ

✱ เพลงมหาฤกษ์

- บรรเลงในการเปิดงาน สถานที่ทำการ ทางคมนาคมที่สำคัญ และงานมงคลทั่วไป

การบรรเลงเพลง ในพิธีการที่มีผู้แทน

✿ ถ้าผู้แทนพระองค์ คือ สมเด็จพระบรมราชกุมารี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ พระบรมราชวงศ์ชั้นสมเด็จพระเจ้าฟ้า หรือพระวรชายา ในองค์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช พระวรวงศ์เธอ พระเจ้าหลานเธอ ดุริยางค์บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เป็นการรับและส่งเสด็จ

✿ ถ้าผู้แทนพระองค์ คือ บุคคลธรรมดา มาถึงบริเวณงาน ดุริยางค์ไม่ต้องบรรเลงเพลง และเมื่อผู้แทนพระองค์ ถึงเก้าอี้ที่จัดไว้ ดุริยางค์จึงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เมื่อถึงเวลากลับ ผู้แทนพระองค์ยืนตรงตรงหน้าเก้าอี้ ดุริยางค์บรรเลงสรรเสริญพระบารมี

✿ หรืออีกแบบหนึ่ง เมื่อผู้แทนพระองค์ คือ บุคคลธรรมดา มาถึงบริเวณงานและลงจากรถยนต์หลวงแล้ว ดุริยางค์จะบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี และเมื่อถึงเวลากลับก่อนขึ้นรถยนต์หลวงดุริยางค์บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีอีกครั้งหนึ่ง

การจัดที่ประทับ

พลับพลาพิธีของกรมโยธาธิการและผังเมืองมี ๒ ประเภท คือ

1. แบบมีพระสงฆ์ การจัดที่ประทับจะอยู่ใกล้โถงหมู่บูชา ผืนพระพักตร์ไปตรงประธานสงฆ์ ผู้ตามเสด็จอยู่ด้านหลังที่ประทับ ส่วนผู้เฝ้าจะจัดเก้าอี้ฝั่งเดียวหันหน้าเข้าสู่ฝั่งที่ประทับซึ่งมีการจัดเก้าอี้สำหรับผู้มีตำแหน่งเฝ้า ฯ

2. แบบไม่มีพระสงฆ์ การจัดที่ประทับจะอยู่กลางพลับพลาพิธี ผู้ตามเสด็จอยู่ด้านหลังที่ประทับ ส่วนผู้เฝ้าจะจัดเก้าอี้สองฝั่งหันหน้าเข้าสู่ที่ประทับ ซึ่งมีการจัดเก้าอี้สำหรับผู้มีตำแหน่งเฝ้า ฯ ยกเว้นงานที่ทรงประกอบพิธีบวงสรวงจะจัดเก้าอี้หันหน้าออกสู่มณฑลพิธีหรือด้านเดียวกับที่ประทับ

สำหรับงานที่เป็นทางการ กองพระราชพิธีมีหน้าที่ดำเนินการเรื่องที่ประทับ เว้นแต่จุดที่เป็นส่วนพระองค์ เช่น ประทับพักพระราชอิริยาบถ [เข้าของงานต้องดำเนินการจัดหาที่ประทับ](#) โดยใช้เก้าอี้ที่ดีที่สุดเท่าที่จะจัดหาได้ไม่ต้องกังวลว่าจะไม่สมพระเกียรติ หรืออาจจะจัดสร้างเพื่อเป็นเกียรติประวัติกับสถานที่ที่ย่อมกระทำได้

สำหรับส่วนพระองค์ กองพระราชพิธีจะไม่ได้มาดำเนินการเรื่องที่ประทับ

[เข้าของสถานที่จำเป็นต้องจัดหาที่ประทับ](#) โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

- ★ จัดหาพระเก้าอี้ 1 องค์
- ★ จัดหาโถงเคียงสำหรับวางพระสุธารสหรือพระกระเปาะ โดยให้เข้าชุดกับพระเก้าอี้
- ★ พรหมรองพระเก้าอี้และ โถงเคียง โดยเป็นพรหมหนาหรือบางก็ได้และปูลาดให้เรียบร้อย ขอบพรหมเรียบกับพื้น
- ★ การทอดที่ประทับดังกล่าวไม่สมควรอยู่ใต้ซ้อ คาน หลอดไฟ หรือวัตถุใด ๆ
- ★ บริเวณที่ประทับมีเครื่องปรับอากาศ (แบบเคลื่อนย้าย) 2 ตัว และจัดดอกไม้ตามความเหมาะสม ควรถามในที่ประชุมตรวจพื้นที่ว่าควรงดดอกไม้ประเภทใดบ้างเพราะทรงแพ้กลิ่นหรือระคายเคืองของดอกไม้ชนิดนั้น
- ★ เมื่อทอดที่ประทับเรียบร้อยแล้ว จัดให้มีผู้เฝ้าอยู่ตลอดเวลาและควรหมั่นตรวจสอบว่าพระเก้าอี้ไม่มีวัตถุใด ๆ ที่ไม่สมควรอยู่ไปติดอยู่โดยเฉพาะของมีคม สิ่งปฏิกูล

การจัดที่ประทับ (แบบมีพิธีสงฆ์)

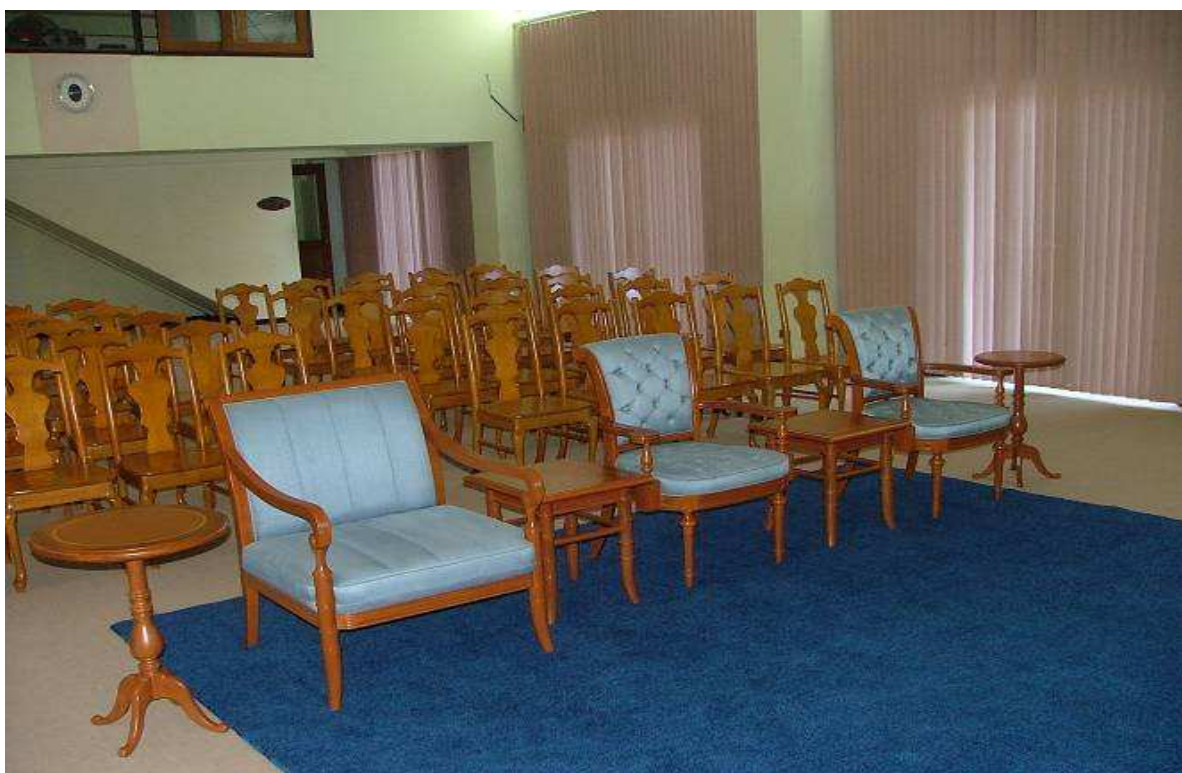

การจัดที่ประทับ (แบบไม่มีพิธีสงฆ์)

การจัดที่ประทับ (แบบส่วนพระองค์)

การใช้พัดยศหรือพักรอง

ในการเสด็จพระราชดำเนินทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ที่มีพิธีสงฆ์ ผู้ที่ดำเนินการเรื่องนิมนต์พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ต้องนมัสการในื่องานดังกล่าวใช้พัดยศหรือพักรอง

กรณีที่ใช้พัดยศคืองานเสด็จ ฯ

1. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
2. สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ
3. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร
4. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
5. พระบรมวงศานุวงศ์หรือผู้แทนพระองค์ ในข้อ ๑ - ๔

กรณีที่ใช้พัตรอง ในงานที่ไม่ต้องใช้พัดยศ

หากต้องการทำพัตรองปักอักษรพระนามต้องมีหนังสือขอพระราชทานพระอนุญาตก่อน
ทุกครั้ง

ส่วนการถวายพัตรองแก่พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์เจ้าของงานจะถวายก่อนเวลาเสด็จ

การจุดธูปเทียนบูชาพระ

มีหลักการว่าต้องจุดเทียนก่อนจุดธูป หากเทียนมี 2 เล่ม และมีกระถางธูปอยู่ตรง
กลาง ให้จุดเล่มที่อยู่ด้านซ้ายมือของผู้จุดก่อนแล้วจึงจุดเล่มขวามือ จากนั้นจึงจุดธูป

การเชิญพระพุทธรูปนวราชบพิตร

พระพุทธรูปนวราชบพิตรเป็นพระพุทธรูปปฏิมาที่สร้างขึ้นตามพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระราชทานให้แก่จังหวัดต่าง ๆ เมื่อเสด็จ ฯ ไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ

ในงานที่มีพิธีสงฆ์ให้ทางจังหวัดเชิญพระพุทธรูปปฏิมาดังกล่าวเพื่อทรงนมัสการ เว้นแต่พิธีนั้นกระทำในพระอารามหรือปูชนียสถานซึ่งมีพระพุทธรูปปฏิมาเป็นประธานอยู่แล้ว

เจ้าหน้าที่ผู้เชิญพระพุทธรูปนวราชบพิตรต้องแต่งเครื่องแบบตามหมยกำหนดการและกำหนดการที่กำหนดไว้ ต้องเชิญมามอบให้เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังเพื่อเชิญประดิษฐานที่โต๊ะหมู่บูชาและเมื่อเสด็จ ฯ กลับแล้ว เจ้าหน้าที่ผู้นั้นต้องรีบติดต่อเจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังเพื่อเชิญพระพุทธรูปปฏิมาดังกล่าวกลับ เพื่อเป็นการป้องกันเหตุอันมิอาจคาดการณได้ เพราะพระพุทธรูปปฏิมาดังกล่าวเป็นปูชนียวัตถุ โดยเฉพาะพระพิมพ์จิตรลดาซึ่งบรรจุไว้ที่ฐานบัวหงาย

ธรรมเนียมการรับเสด็จ และข้อปฏิบัติในการเข้าเฝ้าฯ

1. การเฝ้าฯ รับเสด็จในเขตพระราชฐาน

การเฝ้าฯ รับเสด็จในงานพระราชพิธี การพระราชกุศล รัฐพิธี รัฐพิธี ซึ่งเป็นงานหลวงประจำปี ในเขตพระราชฐาน เช่น พระบรมมหาราชวัง

1.1 งานในพระราชฐาน ผู้มาเฝ้าฯ และรับเสด็จแต่งกายตามหมวกกำหนดการหรือหมายรับสั่งของสำนักพระราชวังและควรมาถึงก่อนเวลาเสด็จฯ 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง

1.2 สำนักพระราชวังจะจัดเจ้าหน้าที่ไว้รับรองและเชิญไปนั่งพักภายนอกพระที่นั่งก่อน

1.3 เมื่อใกล้เวลาก่อนเสด็จฯ ประมาณ 5 หรือ 10 นาที เจ้าหน้าที่ผู้รับรองจะเชิญผู้มาเฝ้าฯ เข้าไปนั่งยังที่ซึ่งจัดไว้ในพระที่นั่ง ตามลำดับชั้นยศตำแหน่งฝ่ายทหารพลเรือน (ดูในภาพ)

2. การเฝ้าฯ รับเสด็จนอกเขตพระราชฐาน

การเฝ้าฯ รับเสด็จนอกเขตพระราชฐาน ที่เกี่ยวกับการรัฐพิธี เมื่อผู้มาเฝ้าฯ ถวายบังคมสักการะพระบรมราชานุสรณ์เป็นหมู่เป็นคณะแล้วเจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังจะเชิญให้พัก ณ ปรำ เพื่อรอรับเสด็จ

ครั้นใกล้เวลาเสด็จฯ ประมาณ 5 หรือ 10 นาที เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังจะได้เชิญผู้มาเฝ้าฯ ออกไปยืนเรียงแถวตามลำดับชั้นยศ ตำแหน่ง (ควรจะสวมหมวกเพื่อความงดงามในการถวายความเคารพ) ต้นแถว พระราชวงศ์ องคมนตรี นายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา ประธานศาลฎีกา ประธานองค์กรที่กำหนดในรัฐธรรมนูญฯ คณะรัฐมนตรี ข้าราชการทหาร พลเรือน ตามลำดับ ยืนแถวตามแนวทางเสด็จฯ ผ่าน

เมื่อเสด็จพระราชดำเนินมาถึง กองทหารเป่าแตร ถวายความเคารพ แตรวงบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ผู้เฝ้าฯ ถวายความเคารพโดยวันทยหัตถ์ (เพราะสวมหมวก) จนเสด็จฯ ผ่าน และลดวันทยหัตถ์เมื่อจบเพลงสรรเสริญพระบารมี ผู้ไม่สวมหมวกยืนตรง เมื่อเสด็จฯ ผ่านถวายคำนับ เมื่อจบเพลงสรรเสริญพระบารมีก็ถวายคำนับปฏิบัติทำนองนี้ทั้งเสด็จฯ มาและเสด็จฯ กลับ

3. การเฝ้า ฯ รับเสด็จ ฯ ในงานต่าง ๆ

การเฝ้า ฯ รับเสด็จ ฯ ในงานต่าง ๆ สำหรับผู้มาเฝ้าฯ ที่ได้รับเชิญนั้น เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังจะรับรองเฉพาะผู้ที่แต่งเครื่องแบบเฝ้าฯ โดยจะให้นั่งรอรับเสด็จในพลับพลา หรือ ปรำพิธี ซึ่งจัดผู้เฝ้า ฯ ตามลำดับชั้นยศและตำแหน่ง ส่วนผู้ที่ได้รับเชิญนอกนั้น เป็นหน้าที่ของเจ้าของงาน ทั้งนี้ ก่อนเสด็จฯ มาประมาณ 5 หรือ 10 นาที เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังจะได้เชิญข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ และเจ้าของงาน เข้าแถวรับเสด็จ ณ ที่รถยนต์พระที่นั่งเทียบ

ข้อพึงปฏิบัติในการเข้าเฝ้า ฯ

- ✿ แต่งกายตามหมายกำหนดการ หรือหมายรับสั่งของสำนักพระราชวัง
- ✿ มาถึงก่อนเวลาเสด็จพระราชดำเนินถึง ตามที่กำหนดไว้ในหมายกำหนดการ อย่างน้อย 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง
- ✿ หากมาถึงหลังเวลาเสด็จพระราชดำเนินแล้วก็ไม่เป็นการสมควรที่จะเข้าเฝ้า ฯ ในพระราชพิธีหรือพิธีนั้น ๆ
- ✿ ผู้เข้าเฝ้า ฯ จะต้องสำรวมกิริยา มารยาท ไม่สวมแว่นตาดำ ไม่สูบบุหรี่
- ✿ ควรตรวจความเรียบร้อยของเครื่องแต่งกายในการเข้าเฝ้า ฯ
- ✿ หากกำหนดให้แต่งกายชุดสุภาพ ห้ามแต่งกายด้วยชุดสีดำ
- ✿ ไม่ควรถือถุง ยาม และนำสิ่งของติดตัวมากเกินไปจนสมควร พะรุงพะรัง
- ✿ ห้ามนำอาวุธ เว้นแต่กระบี่ ประกอบเครื่องแบบทหาร ดำรง
- ✿ ห้ามนำเครื่องมือสื่อสารติดตัวไปในการเข้าเฝ้า ฯ โดยเด็ดขาด
- ✿ เมื่อไปถึงสถานที่ที่กำหนดจะต้องปฏิบัติตามคำชี้แจงของเจ้าหน้าที่รับรอง
- ✿ ให้เข้าประจำที่นั่งตามที่ทางสำนักพระราชวังจัดไว้ให้โดยไม่เปลี่ยนที่นั่งเอง
- ✿ ไม่สมควรลุกไปที่อื่นโดยไม่จำเป็น
- ✿ ไม่ควรพูดคุยหรือส่งเสียงดัง
- ✿ หากมีความจำเป็นต้องปฏิบัติภารกิจส่วนตัว ควรปฏิบัติให้เรียบร้อยก่อนเสด็จพระราชดำเนินมาถึง

เมื่อเข้าเฝ้า ฯ กรณีที่มีพิธีสงฆ์จะต้องปฏิบัติตนดังนี้

1. ระหว่างจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธรูป ไม่ต้องประนมมือ
2. เจ้าหน้าที่กรมการศาสนาอาราธนาศีล ไม่ต้องประนมมือ
3. พระสงฆ์ถวายศีล ต้องประนมมือ เมื่อขึ้นคำว่า “นะโม....พุทธัง....” จนจบศีลห้า
4. เจ้าหน้าที่กรมการศาสนา อาราธนาพระปริตร ไม่ต้องประนมมือ
5. พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ เมื่อขึ้นคำว่า “นะโม..... 3 จบ”

ให้ประนมมือ เมื่อจบแล้ว ให้เอามือลง

6. พระสงฆ์ถวายพระธรรมเทศนา เจ้าหน้าที่กรมการศาสนา อาราธนาธรรม ไม่ต้องประนมมือ เมื่อพระกล่าวเทศนาถึงคำว่า “นะโม.....” ให้ประนมมือ ไปจนถึงพระยกพระกลา มากล่าวต้นพระธรรมเทศนาเป็นคำบาติ จนพระกล่าวว่า “บัดนี้อตมาภาพจะแสดงพระธรรมเทศนา” จึงเอามือลง และประนมมืออีกครั้งเมื่อพระเทศน์จบ

7. เมื่อพระสงฆ์อนุโมทนาเริ่มตั้งแต่ “ยะธา...สัพพี.....” ไม่ต้องประนมมือ

8. เมื่อพระสงฆ์ถวายขอติเรก จะกล่าวคำว่า “อะติเรกวสสตี ชิวตุ.....”

ไม่ต้องประนมมือ

9. เมื่อพระสงฆ์ถวายพระพรลาจะกล่าวว่า “ขอถวายพระพร.....”

ไม่ต้องประนมมือ

หมายเหตุ : - กรณีศาสนาอื่น ไม่ต้องประนมมือ ให้นั่งอาการสำรวม
- พุทธศาสนิกชน จะประนมมือหรือไม่ก็ให้เป็นไปตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวปฏิบัติ ยกเว้น ถวายขอติเรก และถวายพระพรลา ไม่ต้องประนมมือ

การนั่ง

การนั่งในที่เฝ้า ฯ ให้ปฏิบัติดังนี้

- ต้องนั่งด้วยอาการสำรวม
- ห้ามนั่งไขว่ห้างหรือเหยียดเท้าออกไปตามสบาย หรือยกแขนพาดพนักเก้าอี้
- เมื่อจะลุกออกจากเก้าอี้ที่เฝ้า ฯ ต้องถวายความเคารพ และเมื่อกลับเข้าประจำที่เดิม

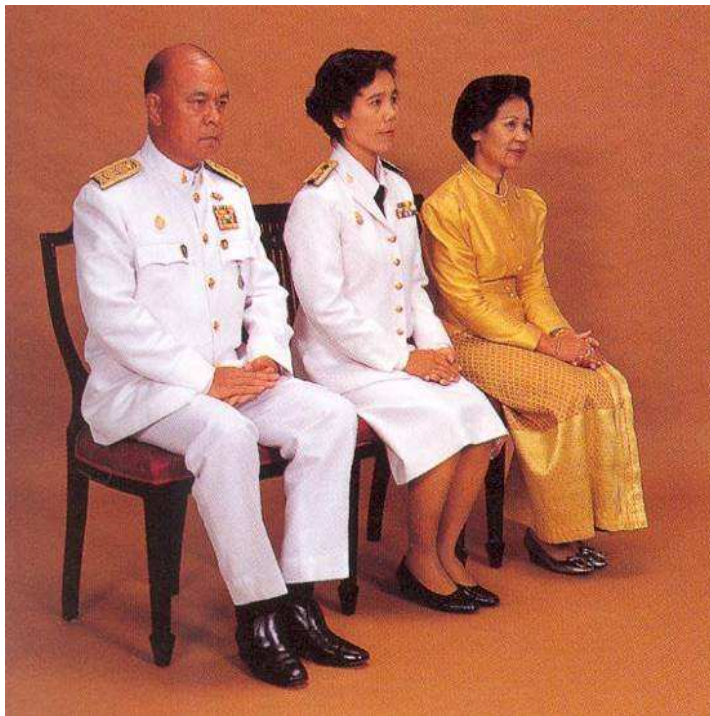
ต้องปฏิบัติเช่นเดียวกัน

- เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จจากพระราชอาสน์ที่ประทับ เพื่อทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในการพระราชพิธี ผู้เฝ้า ฯ จะต้องยืนขึ้น หากเสด็จผ่านต้องถวายความเคารพทุกครั้ง และต้องยืนอยู่จนกว่าจะเสร็จพระราชกรณียกิจนั้น

- เมื่อเสด็จกลับไปประทับพระราชอาสน์และพระบรมวงศานุวงศ์นั่งเรียบร้อยแล้ว ผู้เฝ้า ฯ ต้องถวายความเคารพ แล้วจึงนั่งลงได้

- เมื่อเสด็จพระราชดำเนินกลับ ผู้เฝ้า ฯ ต้องยืนขึ้นถวายความเคารพ เมื่อรถยนต์พระที่นั่งแล่นออกไปและเพลงสรรเสริญพระบารมีจบลง ผู้เฝ้า ฯ ต้องถวายความเคารพเป็นครั้งสุดท้ายเป็นอันเสร็จพิธี

- หากเป็นการเข้าเฝ้า ฯ ในพระที่นั่งในพระบรมมหาราชวัง เมื่อไปถึงหรือจะกลับออกจากพระที่นั่ง ควรทำความเคารพพระราชอาสน์ พระพุทธรูป หรือพระบรมอัฐิ ที่อยู่ในมณฑลพิธีก่อน

การนั่งด้วยอาการสำรวม

การยืน

การยืนในที่เฝ้าฯ

- การยืนเฉพะพระพักตร์ต้องยืนตรงขาชิด ปลายเท้าแยกพองาม มือทั้งสองข้างแนบลำตัว
- ห้ามเอามือไพล่หลัง กอดอก เท้าสะเอว หรือเอามือล้วงกระเป๋าเสื้อ กางเกง
- เมื่อมีเพลงสรรเสริญพระบารมีหรือแตรแสดงความเคารพของกองทหารแถวรับเสด็จ
ดั่งขึ้น ผู้อยู่ในบริเวณนั้นต้องยืนตรงถวายความเคารพ
- หากมีพระราชดำรัส ให้กราบบังคมทูลในทำยืนตรง แล้วถวายคำนับ

การยืนในที่เฝ้าฯ

การยื่นเคารพในพิธีที่มีการบรรเลง มีข้อควรปฏิบัติดังนี้

☀ **เพลงสรรเสริญพระบารมี** บรรเลงเพื่อถวายความเคารพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระบรมวงศ์ลำดับชั้น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร หรือผู้ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เป็นผู้แทนพระองค์ เมื่อมีเสียงเพลงสรรเสริญพระบารมีดังขึ้น ผู้อยู่ในบริเวณนั้นต้องยืนตรงเพื่อถวายความเคารพ ดังนี้

- **กรณีที่ไม่ได้อยู่ในที่เฝ้า ฯ เช่นเมื่อมีการบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี เป็นการเปิดหรือปิดงาน หรือเมื่อมหรสพเริ่มหรือเลิก ให้ทำความเคารพโดยยืนตรง เมื่อเพลงจบให้คำนับโดยก้มศีรษะทั้งบุรุษและสตรี หากสวมเครื่องแบบให้ยืนตรงและกระทำวันทยหัตถ์**

- **กรณีที่อยู่ในที่เฝ้า ฯ รับเสด็จ ให้ยืนตรงหันหน้าไปทางที่ประทับ เมื่อจบเพลงถวายความเคารพ โดยบุรุษและสตรี (ที่แต่งเครื่องแบบ) ถวายคำนับ หากสวมหมวกให้กระทำวันทยหัตถ์ ส่วนสตรีที่ไม่สวมเครื่องแบบถวายความเคารพโดยวิธีถอนสายบัว**

☀ **เพลงมหาฤกษ์ และเพลงมหาชัย** การบรรเลงเพลงทั้งสองมีที่ใช้ต่าง โอกาสกัน ดังนี้

- **เพลงมหาฤกษ์** ใช้บรรเลงในการเปิดงานที่เป็นพิธีใหญ่ ๆ เช่น พิธีเปิดสถานที่ทำการของรัฐบาล พิธีเปิดทางคมนาคมที่สำคัญ ๆ และงานที่เป็นมงคลทั่วไป

- **เพลงมหาชัย** ใช้บรรเลงต้อนรับและส่งประธานของงาน ผู้มีเกียรติสูงนับตั้งแต่ลำดับชั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พระบรมวงศานุวงศ์ลำดับรองลงมา

การเดิน

การเดินในเขตพระราชฐานหรือในที่เฝ้า ฯ

- * เดินอย่างสุภาพ ช่วงก้าวไม่ยาวหรือสั้นเกินควร ไม่เดินตัดหน้าหรือแซงนำหน้าผู้มีอาวุโส
- * การเดินกับผู้มีอาวุโส ให้เดินเยื้องไปทางด้านหลังทางซ้ายหรือขวา โดยเดินในลักษณะนอบน้อมและไม่ห่างเกินไป
- * การเดินตามเสด็จ ให้เดินเบื้องหลังพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหรือพระบรมวงศานุวงศ์ในลักษณะสำรวม ไม่ทักทายหรือทำความเคารพผู้อื่น หรือรับความเคารพจากผู้อื่น และไม่เดินบนลาดพระบาทหรือเหยียบลาดพระบาท

- * สำหรับการเดินนำ ให้เดินเบื้องซ้าย และไม่เดินบนพรมทาง
- * สำหรับการเดินตาม ให้เดินเยื้องไปข้างหลังทั้งซ้ายและขวา ไม่เดินบนพรมทาง

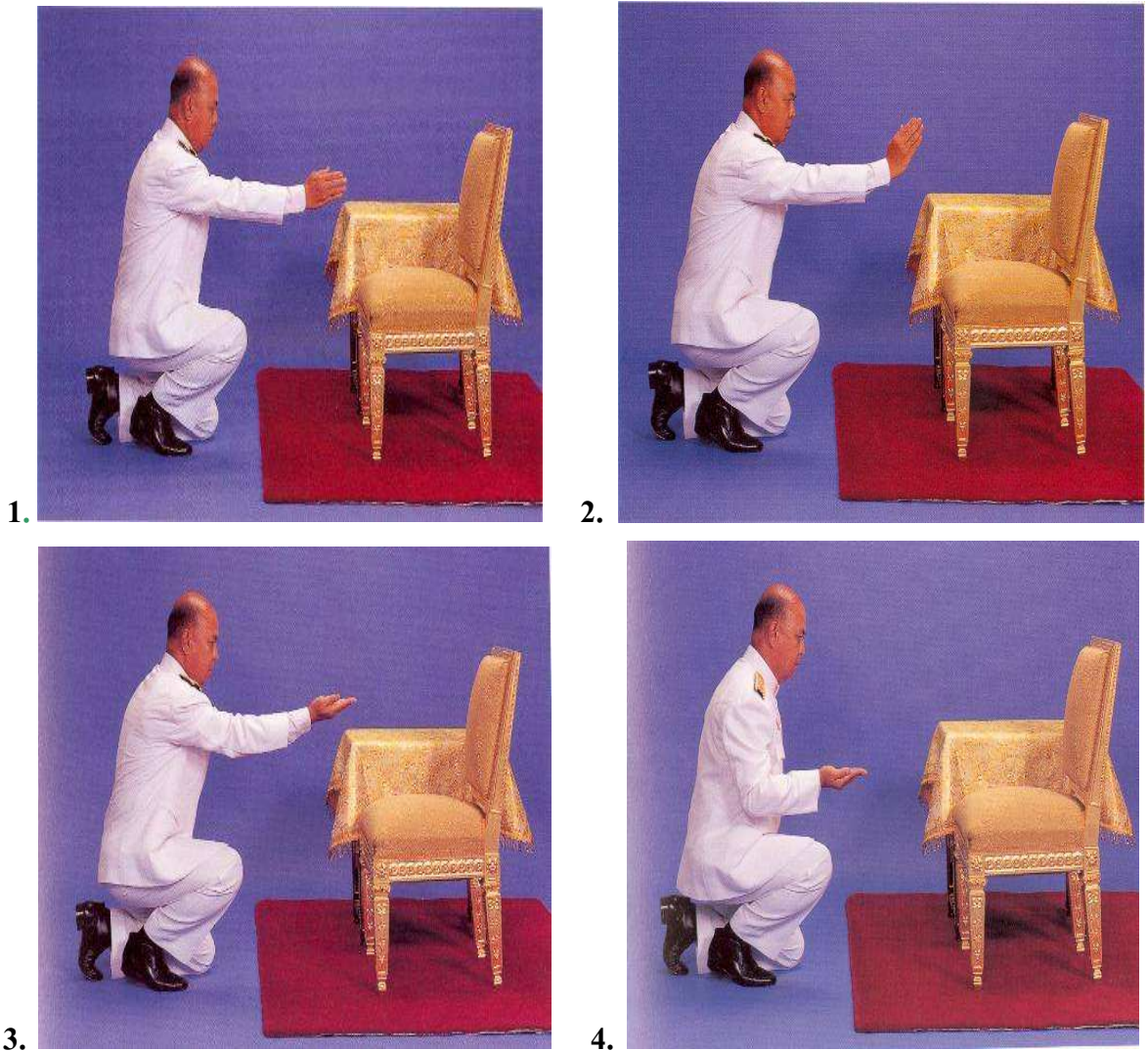

การทำเอางาน

เป็นการกระทำที่แสดงความเคารพใช้เฉพาะเมื่อสามัญชน หรือเจ้านายราชตระกูลลำดับรองลงมา ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้า ฯ ให้เข้าเฝ้า ฯ รับพระราชทานสิ่งของ จากพระหัตถ์ หรือกระทำการกิจบางอย่างเฉพาะพระพักตร์ เช่น เปิดกรวยกระทงดอกไม้ เปิดหรือปิดภาชนะเครื่องเสวย เป็นต้น มีขั้นตอนปฏิบัติดังนี้

- * ยืนแขนขวาออกไปข้างหน้าพร้อมกับยกมือขึ้นให้เฉียงจากลำตัวพอสมควร จะรับพระราชทานสิ่งของโดยปลายมือตรง นิ้วมือชิดติดกัน มือซ้ายแนบลำตัว
- * กระดกปลายมือขึ้นประมาณ 45 องศา 1 ครั้ง โดยให้แขนอยู่ในลักษณะเดิม
- * ลดมือลงแล้วช้อนมือขึ้นเพื่อรับพระราชทานสิ่งของหรือเพื่อหยิบ จับ เปิด ปิด หรือถอนภาชนะสิ่งต่าง ๆ โดยระวังอย่าให้ของนั้นตกจากมือ

ตัวอย่างการทำเอางาน

การทำความเคารพ

การถวายความเคารพจะไม่ใช้การประนมมือไหว้ แต่ให้ใช้วิธีถวายความเคารพตามแต่โอกาส ดังนี้

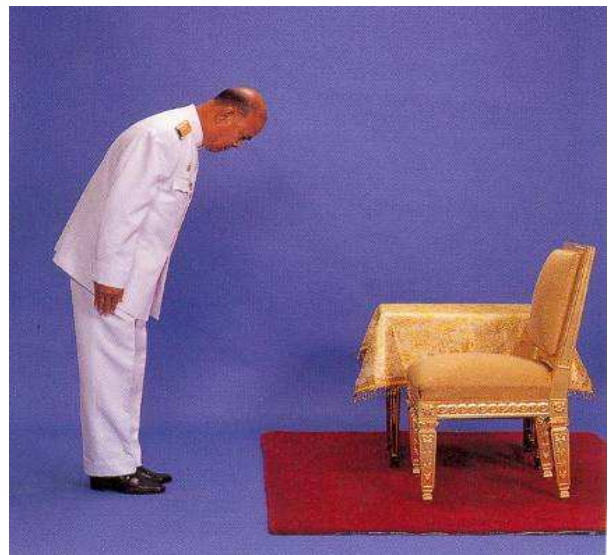
☀ การถวายคำนับ

เป็นการแสดงความเคารพอย่างหนึ่งของบุรุษและสตรีที่สวมเครื่องแบบ(กรณีไม่สวมหมวก) สำหรับถวายแด่พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระบรมวงศานุวงศ์ พระราชวงศ์ และผู้แทนพระองค์ เมื่อมีโอกาสได้เข้าเฝ้าฯ รับเสด็จ ทูลเกล้าฯ หรือน้อมเกล้าฯ ถวายสิ่งของ หรือรับพระราชทานสิ่งของ รวมถึงการถวายความเคารพ พระบรมฉายาลักษณ์ พระบรมสาทิสลักษณ์ และพระบรมรูป

ตัวอย่างการถวายคำนับ

1.

2.

☀ การถวายคำนับ มีขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้

- ยืนตรงขาชิด ปลายเท้าแยกพองาม มือทั้งสองแนบลำตัว
- ค้อมลำตัวพอประมาณ พร้อมกับก้มศีรษะลง
- แล้วตั้งศีรษะโดยเงยหน้าขึ้นช้า ๆ พร้อมทั้งลำตัวจนตั้งอยู่ในท่าตรง

หากเป็น การเข้าเฝ้า ฯ ภายนอกอาคาร โดยผู้เฝ้า ฯ แต่งกายสวมเครื่องแบบ และสวมหมวก ต้องถวายความเคารพด้วยการกระทำวันทยหัตถ์ ถ้าไม่ได้สวมเครื่องแบบ แต่สวมหมวกอื่น ต้องถอดหมวกก่อนแล้วใช้วิธีถวายคำนับ

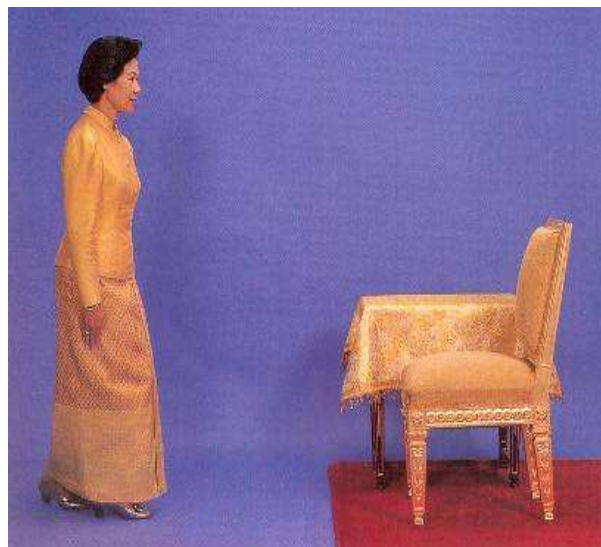

การถวายความเคารพด้วยการกระทำวันทยหัตถ์

* การถอนสายบัว

เป็นการแสดงความเคารพอย่างหนึ่งของสตรี ที่ใช้กันเป็นสากลนิยมสำหรับถวายแด่ พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระบรมวงศานุวงศ์ และพระบรมฉายาลักษณ์ พระบรมสาทิสลักษณ์ พระบรมรูป ใช้เฉพาะสตรีที่แต่งกายด้วยชุดสุภาพ หรือชุดสากลนิยม หรือชุดไทย โดยมีขั้นตอนดังนี้...

- ยืนตรง ชักเท้าข้างหนึ่ง (ตามถนัด) ไปข้างหลัง แล้วลากปลายเท้าไว้ไปทางด้านหลังของเท้าที่ยืนอยู่
- ย่อตัวลงโดยย่อเข้าข้างหนึ่งลงช้าๆ ไม่ต้องถึงพื้น ลำตัวตั้งตรง หน้าตรง ทอดสายตาลง ปล่อยแขนทั้งสองลงข้างลำตัว ก้มศีรษะเล็กน้อย พองาม
- เสร็จแล้วยืนขึ้นในท่าตรง

การเฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ หรือ น้อมเกล้า ฯ ถวายสิ่งของ

**เข้าเฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายสิ่งของ

เป็นกรณีของเด็ก หรือของเบา

**เข้าเฝ้า ฯ น้อมเกล้า ฯ ถวายสิ่งของ

เป็นกรณีของหนัก หรือสิ่งมีชีวิต

การทูลเกล้า ฯ หรือ การน้อมเกล้า ฯ มี 2 แบบ คือ

1. แบบสากล (เป็นทางการ)

- ถวายเฉพาะของ
- ถวายทั้งพาน , ของ (เช่น พานรูปเทียนแพ , พานพุ่มดอกไม้ , พานชุดครุย)

2. แบบไทย (ส่วนพระองค์) จะเป็นลักษณะของการหมอบถวาย ฯ มีลักษณะ 2 แบบด้วยกัน คือ

- สิ่งของขนาดเล็ก และเบา วางพานแล้วกราบ พานวางทางขวาและเหนือตัวผู้เฝ้า ฯ แล้วจึงยกพานขึ้นทูลเกล้า ฯ ถวาย ถ้าเป็นของเด็กควรหมอบแล้วจับพานถวายมือเดียว
- สิ่งของขนาดใหญ่ ถวาย 2 มือ โดยโน้มตัวขณะทูลเกล้า ฯ ถวาย ถ้ามีกระแสรบราชดำรัสควรหมอบและประนมมือ เมื่อกลับก็กราบอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงคลานถอยหลังออกมาเมื่อออกจากที่ประทับกราบอีกครั้งหนึ่ง

ข้อพึงปฏิบัติในการทูลเกล้า ฯ ถวายสิ่งของมีแนวทางปฏิบัติดังนี้...

1. เชิญสิ่งของที่จะนำขึ้นทูลเกล้า ฯ ถวายบนพานโลหะสีทองซึ่งมีแผ่นรองปิดปากพานเพื่อให้เรียบสามารถใช้รองรับสิ่งของนั้น ฯ โดยไม่ต้องมีผ้าปูบนพาน หากจะปูควรให้เสมอกับขอบพาน การถือพานควรประคองสองมือ หลีกเลียงการใช้พานขอบหยักแหลม
2. ลุกขึ้นยืนจากที่เฝ้า ฯ เชิญพานที่วางสิ่งของสำหรับทูลเกล้า ฯ ไว้ในมือทั้งสองโดยให้อยู่สูงเสมอกันแล้วถวายความเคารพ
3. เมื่อเดินเข้าไปใกล้ที่ประทับในระยะพอสมควรให้หยุดถวายความเคารพอีกครั้งหนึ่ง ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้าแล้วย่อตัวลงโดยย่อเข้าซ้ายลงจรดพื้น เข้าขวาตั้ง ในกรณีที่ประทับอยู่ระดับสูงจากพื้นหรือมีกระบังพระชนม์ ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้าโดยไม่ต้องย่อเข้าลงจรดพื้น

4. ยกพานด้วยมือทั้งสองขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายโดยน้อมตัวไปข้างหน้าและก้มศีรษะลงเล็กน้อย
ทอดสายตาลง

5. เมื่อทรงรับสิ่งของบนพานแล้วให้ลุกขึ้น ถือพานลดต่ำพร้อมกับถอยเท้าขวากลับ

6. เดินถอยหลังออกประมาณ ๓ ก้าว แล้วถวายความเคารพอีกครั้งหนึ่ง

7. เดินกลับไปยืนหรือนั่งเฝ้าฯ ที่เดิม กรณีนี้ให้ถวายความเคารพอีกครั้งก่อนนั่งด้วย

การทูลเกล้าฯ ถวาย

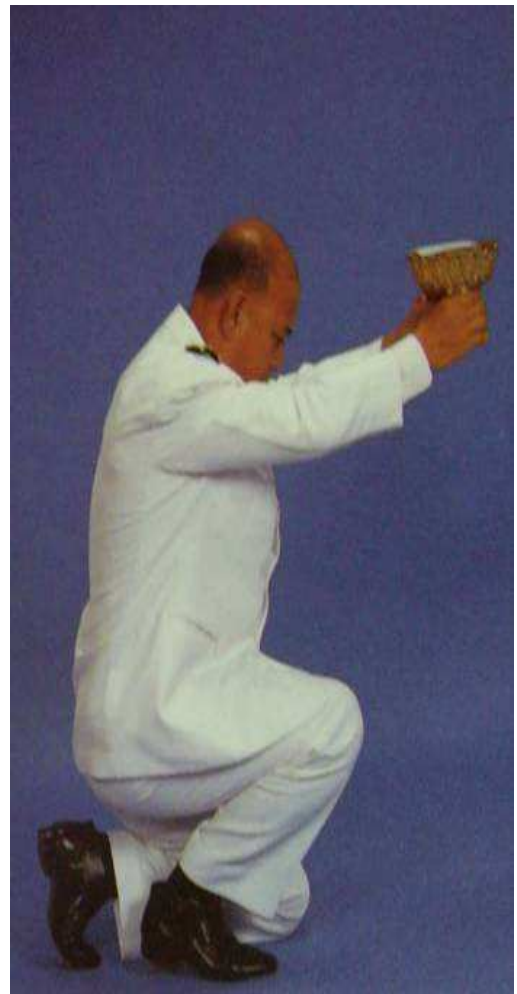
ต้องใช้พานลักษณะนี้จึงถูกต้อง

พานลักษณะนี้ไม่ถูกต้อง

การทูลเกล้าฯ ถวาย

- **กรณีทูลเกล้าฯ ถวายพวงมาลัย**

ก่อนและหลังถวายแล้วให้ถวายความเคารพ ส่วนการจัดพวงมาลัยให้หันด้าน
อุบะออกนอกตัวผู้ถวาย

- **กรณีเป็นช่อดอกไม้**

ให้หันด้านที่จับของช่อดอกไม้หันไปด้านพระองค์ เพื่อทรงรับได้ถนัด

- **กรณีเป็นสิ่งของที่มีตัวหนังสือ**

เช่น หนังสือ รางวัลเพื่อพระราชทาน ให้หันในตำแหน่งที่ทรงอ่านได้

* กรณีที่เสด็จ ๗ ไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในพื้นที่ต่างจังหวัด

หากประชาชนต้องการทูลเกล้าฯ ถวายผลิตภัณฑ์ประจำจังหวัดให้จัดรวมไว้บนโต๊ะ แล้วทูลเกล้าฯ ถวายก่อนเสด็จฯ กลับ (วิธีการคล้ายประเคนของถวายพระสงฆ์)

การทูลเกล้าฯ ถวายเงิน

- **การถวายเงินในพลับพลา หรือ อาคาร** ต้องนำเงินใส่ซองแล้ววางบนพานทูลเกล้าฯ ถวาย โดยจะมีเจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังและเจ้าหน้าที่ศูนย์รักษาความปลอดภัยดูแลกำกับทุกคน

- **กรณีเสด็จฯ ผ่านตามทางลาดพระบาท** มีพิธีการเป็นจำนวนมากที่มีความจงรักภักดี ทูลเกล้าฯ ถวายตามทาง ส่วนมากมักจะไม่ใช่ซองและไม่มีพาน ในการนี้เราสามารถถวายเงินนั้นได้โดยยื่นเงินถวายกับพระหัตถ์ซึ่งถือเป็นการแสดงถึงความจงรักภักดีของประชาชนชาวไทยรวมทั้งชาวต่างประเทศด้วย

* การทูลเกล้าฯ ถวายเงิน

ถ้าเป็นเงินสดหรือเช็คเงินสดสั่งจ่ายในนามพระองค์ ต้องมีการแจ้งว่า....

“ เพื่อ โดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัย , เพื่อ โดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุน..., หรือเพื่อทรงใช้สอยตามพระราชอัธยาศัย ”

การน้อมเกล้าฯ ถวาย ด้วยวาจา จะใช้ถ้อยคำดังนี้

“คำขึ้นต้น

ข้าพระพุทธเจ้า .....(ชื่อ ตำแหน่ง) .....

ขอพระราชทานน้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อมถวาย.....(ชื่อสิ่งของ).....แต่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท

คำลงท้าย”

***สิ่งของต่าง ๆ ที่จะทูลเกล้าฯ ถวายและน้อมเกล้าฯ ถวาย เจ้าของต้องนำสิ่งของดังกล่าวไปตรวจสอบความเรียบร้อยจากเจ้าหน้าที่กองอำนาจการร่วมถวายความปลอดภัย

ถ้าสิ่งของดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบแล้ว จะมีการติด สติกเกอร์เป็นสัญลักษณ์และถ้าสิ่งของที่ไม่ผ่านการตรวจสอบ ทางเจ้าหน้าที่กองอำนาจการร่วมถวายความปลอดภัยจะไม่อนุญาตให้ทูลเกล้าฯ ถวาย

การทูลเกล้าฯ ถวายพวงมาลัย

การทูลเกล้าฯ ถวายดอกไม้

การทูลเกล้าฯ ถวายแจกันดอกไม้

13 กรกฎาคม 2534

เข้าเฝ้าทูลเกล้าฯ ถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศลสมทบโครงการบูรณะวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ครบ 200 ปี

การทูลเกล้าฯ ถวายเงิน

การทูลเกล้าฯ ถวายของ

การน้อมเกล้าฯ ถวายของ

☀ การเข้าเฝ้า ฯ รับพระราชทานของ เช่น เครื่องราชอิสริยาภรณ์ รางวัล เข็มที่ระลึก ซึ่งถือเป็นสิริมงคลและเป็นเกียรติแก่ผู้เข้ารับพระราชทาน ฉะนั้นจึงควรปฏิบัติตนให้ถูกต้องและเหมาะสมดังนี้

1. การรับพระราชทานสิ่งของจากพระหัตถ์ต้องทำ *เอวาม* ทุกครั้ง
2. การเดินเข้ารับพระราชทาน หากที่ประทับระดับเดียวกับผู้เข้ารับพระราชทานและไม่มีกระบังพระชนม์ ต้องย่อตัวลง *คุกเข่าซ้าย ตั้งเข่าขวา หรือคุกเข่าขวาตั้งเข่าซ้ายตามถนัด* แล้วจึงยกมือเอวามก่อนรับพระราชทาน

ถ้าเป็นผู้สูงอายุไม่สามารถลงคุกเข่าได้อนุโลมให้ค้อมตัวรับพระราชทานด้วยอาการเคารพได้

หากที่ประทับอยู่ระดับสูงกว่าหรือมีกระบังพระชนม์ ให้ก้าวเท้าขวาออกไปพอประมาณหรือทำชิดกัน แล้วจึงยกมือขวาเอวามก่อนรับพระราชทานเช่นเดียวกัน

เมื่อรับของพระราชทานแล้วต้องถือไว้ในลักษณะเชิญอยู่ในระดับเหนือเอว โดยแขนตั้งฉากกับลำตัว แล้วเดินถอยหลังเฉียงประมาณ ๓ ก้าว ไปทางซ้ายหรือขวา จากนั้นหยุดถวายความเคารพ แล้วจึงหันหลังเดินกลับไป ณ ตำแหน่งเฝ้า ฯ ที่เดิม

3. การรับพระราชทานสิ่งของที่ทรงจับส่ง เช่น ชง เมื่อถวายความเคารพและเข้ารับพระราชทาน จะต้องรับพระราชทานโดยให้มืออยู่ต่ำกว่าพระหัตถ์

4. ในกรณีทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ผู้แทนพระองค์เชิญสิ่งของไปพระราชทาน จะต้องรับด้วยพานและไม่ต้องเอวาม และหากจำเป็นต้องวางของในที่พักให้วางไว้ในที่สูงเสมอ

5. การเข้าเฝ้า ฯ ทูลเกล้า ฯ ถวายของและรับพระราชทานของ *พึงระวังอย่าใช้พานที่ใช้ทูลเกล้า ฯ ถวายของ รับพระราชทาน*

6. การรับของหนัก ให้ยกมือขวาก่อนแล้วเอวามจากนั้นรีบยกมือซ้ายเข้ามาช่วยประคอง เช่น พระราชทานถุงของขวัญในขณะแปรพระราชฐาน (ให้กับทหารตำรวจที่บริเวณพระตำหนัก)

7. ไม่ควรยื่นมือไปรอรับของก่อนที่จะยื่นของมา ดูแล้วไม่เหมาะสม เช่น การรับเครื่องราช ฯ และของที่ระลึก

และในกรณีที่เป็นองคมนตรีหรือบุคคลธรรมดา การรับของที่ระลึกไม่ต้องเอวาม

การรับพระราชทานของ

การถวายราชสักการะ

ในโอกาสวันที่ระลึกต่าง ๆ ทางราชการได้กำหนดให้มีการถวายราชสักการะ โดยการวางพานพุ่ม หรือพวงมาลาถวายราชสักการะ ซึ่งมีแนวปฏิบัติคือ...

หากวันที่ระลึคนั้นเป็นโอกาสคล้ายวันสวรรคตจะกำหนดให้เป็นการวางพวงมาลา แต่ถ้าววันที่ระลึคนั้นไม่ใช่โอกาสคล้ายวันสวรรคตจะกำหนดให้วางพานพุ่ม

สถานที่จัดหากันหากเป็นพระบรมราชานุสาวรีย์ ซึ่งมีพระบรมรูปประดิษฐานอยู่แล้ว ให้ตกแต่งประดับธงชาติตามความเหมาะสม

หากไม่มีพระบรมราชานุสาวรีย์จะเชิญพระบรมฉายาลักษณ์ พระบรมสาทิสลักษณ์หรือพระบรมรูป ออกตั้งประดิษฐานที่โต๊ะหมู่ มีพานพุ่ม ดอกไม้ ตั้งแต่ง ณ สถานที่อันควรจะเป็นหอประชุม หรือที่รโหฐานได้ตามสะดวก

การถวายราชสักการะมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้เป็นประธานและคณะถวายความเคารพ (หากสวมหมวกทำวันทยหัตถ์)

2. ประธานรับพานพุ่มวางหรือพวงมาลาวาง

2.1 กรณีเป็นพานพุ่ม

2.1.1 พานพุ่มดอกไม้ พุ่มตาด ให้วางที่โต๊ะซึ่งจัดเตรียมไว้

2.1.2 พานพุ่มทองพานพุ่มเงิน ให้วางที่โต๊ะซึ่งจัดเตรียมไว้ โดยวางพานพุ่มทอง

ไว้เบื้องขวาของประธาน และวางพานพุ่มเงินเบื้องซ้ายของประธาน

2.2 กรณีเป็นพวงมาลา

2.2.1 ประธานเดินตามผู้เชิญพวงมาลา

2.2.2 ผู้เชิญพวงมาลาหันด้านหลังหน้าของพวงมาลาออก

2.2.3 ประธานรับพวงมาลาขึ้นวางที่ขาห้อย

3. ประธานถวายความเคารพ (กรณีไม่มีเครื่องทองน้อย) หรือ ถอดหมวกเพื่อจูดรูป เทียนเครื่องทองน้อย แล้วกราบไม่แบมือ ๑ ครั้ง

4. ประธานไปยืนอยู่หน้าแถวคณะ แล้วทำความเคารพพร้อมกัน เป็นเสร็จการ

5. เจ้าหน้าที่นำพานพุ่ม หรือพวงมาลาไปตั้งที่จัดไว้ หากเป็นพานพุ่มทอง พานพุ่มเงิน ให้เจ้าหน้าที่เชิญไปตั้งที่จัดไว้โดยนำพานพุ่มทองไว้เบื้องขวาของพระบรมรูป หรือพระบรมฉายาลักษณ์ และนำพานพุ่มเงินไว้เบื้องซ้าย

เบื้องขวา

เบื้องซ้าย

ถวายความเคารพ

พุ่มเงินพุ่มทอง มีไว้สำหรับถวายสักการะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ หรือตั้งที่โต๊ะบูชา ถวายสักการะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ ที่เสด็จพระราชดำเนินผ่านหน่วยงาน สถานศึกษา เวลาเรียก เรียกพุ่มเงินพุ่มทอง แต่เวลานำขึ้นไปวางเพื่อถวายสักการะ ให้วาง พุ่มทองก่อน วางด้านขวามือของพระบรมฉายาลักษณ์ หรือ พระบรมสาทิสลักษณ์ หรือพระปรมาภิไธยย่อ ส่วนพุ่มเงินวางที่หลัง ด้านซ้ายมือ

พุ่มดอกไม้สด พวงมาลา มีไว้สำหรับการแสดงความเคารพอนุสาวรีย์ บุคคลสำคัญ เช่น พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบรมรูป พระรูป

1. ถ้าเป็นวันครบรอบสวรรคต ให้ใช้ พวงมาลา เช่น วันที่ 23 ตุลาคม ใช้พวงมาลาถวายสักการะพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
2. โอกาสอื่น ๆ เช่น ครบรอบวันพระราชสมภพ หรือวันสำคัญที่เกี่ยวข้อง ให้ใช้พุ่มดอกไม้สด เช่น วันที่ 6 เมษายน ใช้ พุ่มดอกไม้สด ถวายพระบรมราชานุสาวรีย์ หรือพระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช.

การถวายพวงมาลา

ภาพที่ถูกต้องของการตั้งเครื่องทองน้อย จะต้องหันเทียนและรูปออกด้านหน้า
โดยจุดเทียนก่อน แล้วจึงจุดรูปตาม

ภาพที่ไม่ถูกต้อง

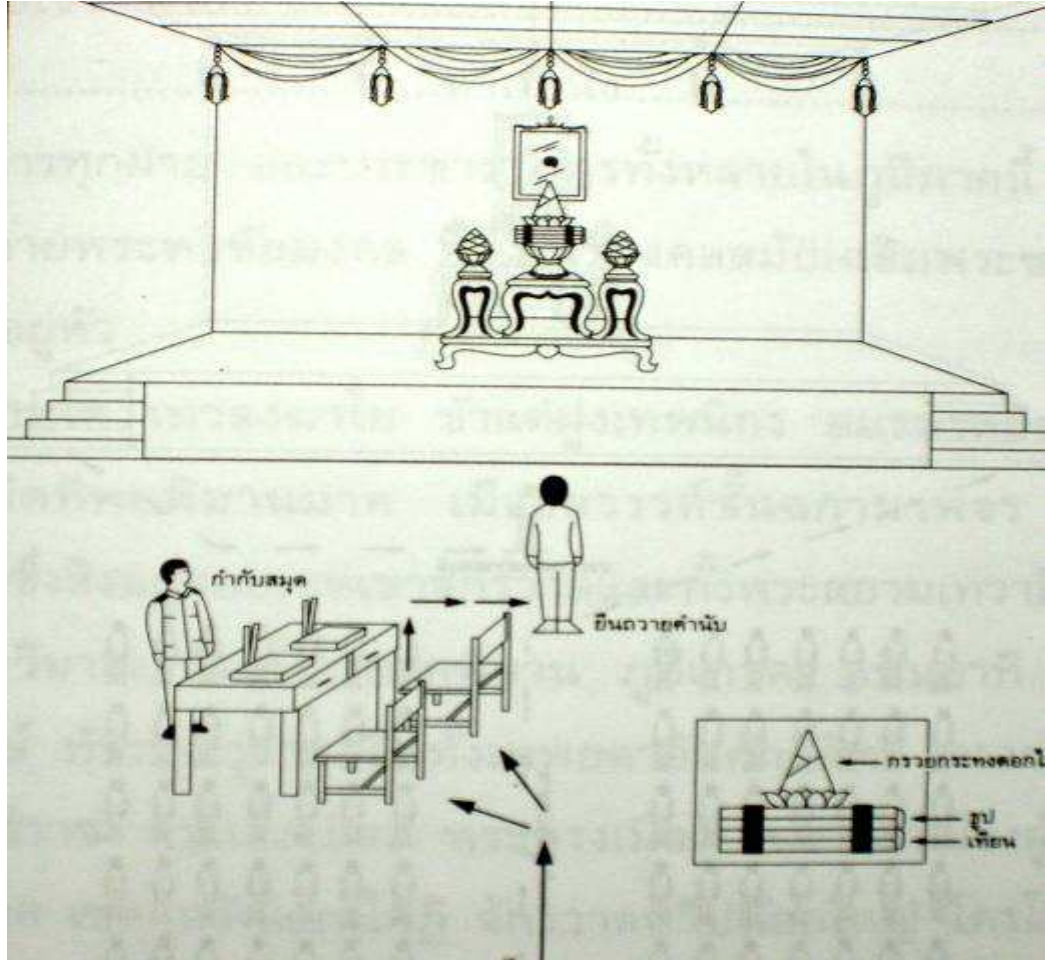
การจัดงานเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา

การลงนามถวายพระพร

1. จัดแต่งห้องประชุมหรือห้องโถงหรือศาลาประชาคมแล้วแต่ความเหมาะสมของอาคารสถานที่ ตกแต่งประดับธงชาติ ติดแผ่นอักษรพระปรมาภิไธย
2. ตั้งโต๊ะหมู่ประดับแจกันดอกไม้ พานพุ่มดอกไม้ ประดิษฐานพระบรมฉายาลักษณ์หน้าพระบรมฉายาลักษณ์ตั้งรูปเทียนแพกระทงดอกไม้ บนโต๊ะลงนามจัดสมุดพร้อมปากกาวางให้เรียบร้อย และจัดเจ้าหน้าที่รับรองคอยอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาลงนาม
3. เมื่อลงนามในสมุดเรียบร้อยแล้วถวายความเคารพพระบรมฉายาลักษณ์
4. การแต่งกายอนุโลมตามที่สำนักพระราชวังกำหนด คือแต่งกายเครื่องแบบปกติขาว พ้อคำ ประชาชนแต่งกายสากลนิยม

*** เมื่อเสร็จงานการลงนามแล้วให้รวบรวมสมุดที่ข้าราชการ พ้อคำ ประชาชนลงนามถวายพระพร นำส่งสำนักราชเลขาธิการ โดยทำหนังสือนำเรียนราชเลขาธิการ ***

ภาพแสดงการลงนามถวายพระพร

ภาพรูปเทียนแพที่ถูกต้อง
เทียนอยู่ชั้นล่าง รูปอยู่ชั้นบน

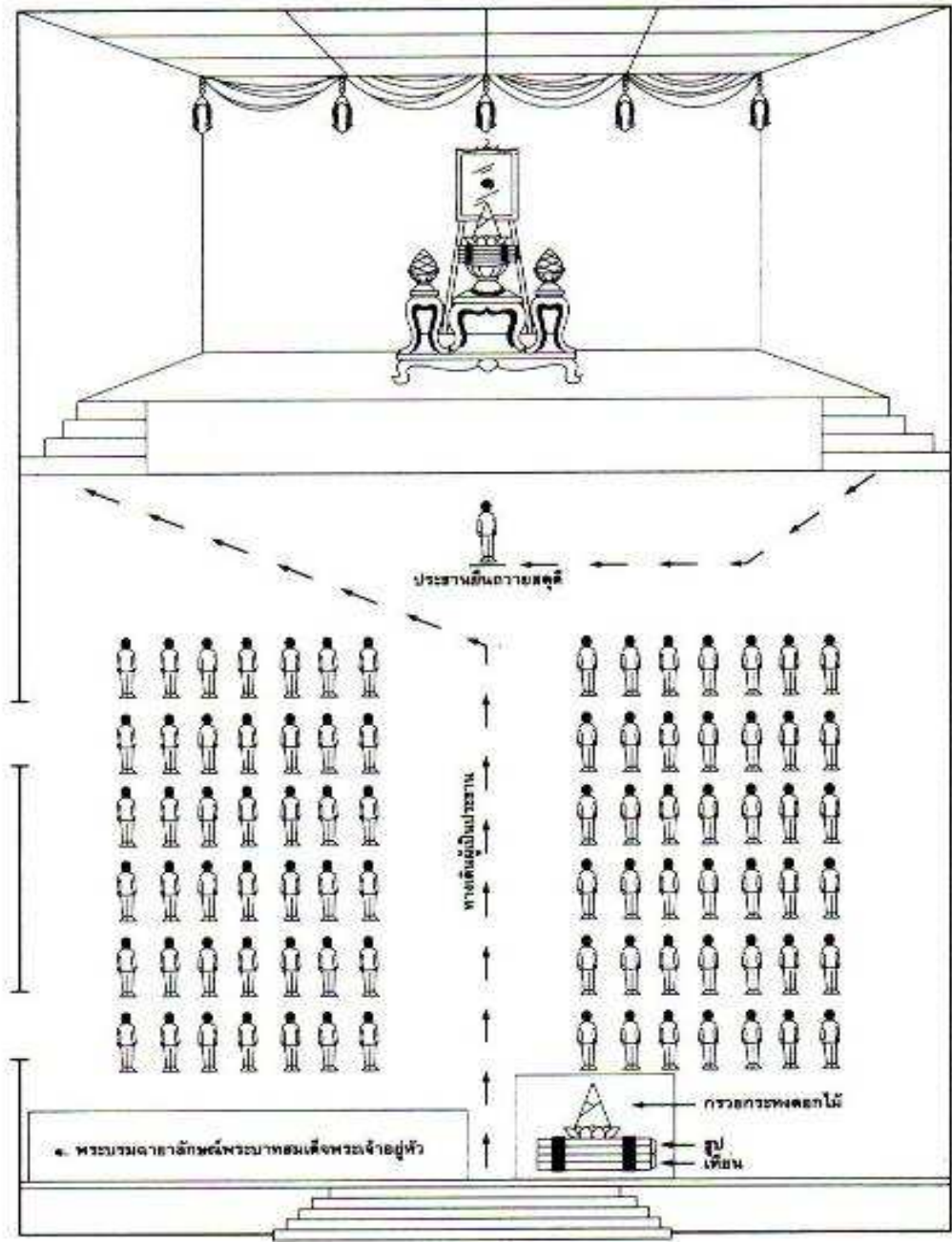

การประชุมสดุดีถวายพระพรชัยมงคล

1. จัดแต่งห้องประชุมหรือห้องโถงหรือศาลาประชามแล้วแต่ความเหมาะสมของอาคาร สถานที่ ตกแต่งประดับธงชาติ ติดแผ่นอักษรพระปรมาภิไธย
2. ตั้งโต๊ะหมู่ประดับแจกันดอกไม้ พานพุ่มดอกไม้ ประดิษฐานพระบรมฉายาลักษณ์หน้าพระบรมฉายาลักษณ์ตั้งรูปเทียนแพกระทรวงดอกไม้
3. การแต่งกายอนุโลมตามที่สำนักพระราชวังกำหนด คือ แต่งกายเครื่องแบบเต็มยศ พ่อค้า ประชาชนแต่งกายสากลนิยม คือ วันที่ 5 ธันวาคม เวลา 10.30 น.
4. เมื่อข้าราชการ ผู้มาร่วมชุมนุมมาถึงให้เข้าตามตำแหน่งโดยให้ผู้เป็นข้าราชการ แต่งเครื่องแบบเต็มยศอยู่แถวหน้า ผู้ไม่ได้แต่งเครื่องแบบอยู่แถวหลัง
5. ผู้เป็นประธานเข้าสู่ห้องประชุม ตรงไปที่โต๊ะหมู่ประดิษฐานพระบรมฉายาลักษณ์ เปิดกรวยกระทรวงดอกไม้ แล้วถอยออกมาถวายความเคารพพร้อมกับผู้ที่ชุมนุมอยู่ในที่นั้น
6. ประธานอ่านสดุดีเฉลิมพระเกียรติถวายพระพรชัยมงคล จบแล้วดุริยางค์บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี โดยบทสดุดีเฉลิมพระเกียรติ ฯ นั้นควรมีเนื้อหาที่พรรณนาพระเกียรติคุณและถวายพระพรชัยมงคล

สำหรับในโอกาสคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ หรือ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ให้เชิญพระฉายาลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ หรือ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ออกตั้งแทน

กรณีถวายพระพรวันขึ้นปีใหม่ มีเฉพาะการลงนามถวายพระพรอย่างเดียวและเชิญพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระฉายาลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถออกตั้ง

ภาพการจัดประชุมสดุดีถวายพระพรชัยมงคล

การดื่มถวายพระพร

การเชิญชวนให้ดื่มถวายพระพรเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า เป็นการแสดงออกซึ่งความปรารถนาดี และจงรักภักดีประการหนึ่งทุกคนจึงย่อมมีสิทธิที่กระทำได้ แต่ก็ควรระมัดระวังให้การได้เป็นไปโดยควรแก่พระเกียรติยศ กล่าวคือ ถ้าจะให้มีการเชิญชวนดื่มถวายพระพร ก็ควรเชิญชวนดื่มเฉพาะในงานที่จัดขึ้นเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นงานที่มีเกียรติและบรรดาผู้ไปในงานแต่งกายสุภาพ

ส่วนในงานเลี้ยงฉลองสมรสพระราชทานนั้น เมื่อจบการดื่มถวายพระพรแล้วประธานในพิธีไม่ควรกล่าวคำให้โอวาทตามคำเชิญหรือคำขอของเจ้าภาพ เพราะคู่สมรสได้รับพระราชทานพระบรมราโชวาทและรับพระราชทานพรเรียบร้อยแล้ว

ประธานในพิธีควรยกเหตุดังกล่าวนี้ชี้แจงให้แก่ผู้มีเกียรติรับทราบ แล้วจึงเชิญชวนแขกผู้มีเกียรติดื่มเป็นเกียรติให้แก่คู่สมรสแทน

ส่วนการเปล่งเสียงไชโยนั้น หากเป็นงานพระราชพิธี หรืองานเสด็จพระราชดำเนินไม่ควรกล่าวหรือเปล่งเสียง แต่ในโอกาสทั่ว ๆ ไปควรที่จะพร้อมใจกันเปล่งเสียงไชโยถวายพระพรหลังจากที่ดนตรีบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมีจบแล้ว

การดื่มถวายพระพร

บรรณานุกรม

ทองสุข มั่นตาทร. 2536 มารยาทไทย. สำนักพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร

สรราชัย เทียมทวีสิน. 2551. หลักการปฏิบัติในงานพระราชพิธี งานรัฐพิธี การ
รับเสด็จ การถวายรายงานและการสมาคม. เอกสาร
ประกอบการบรรยายหลักสูตรผู้บริหารระดับกลางของ
กระทรวงมหาดไทย (บมท.รุ่นที่ 20)

สำนักพระราชวัง. 2550. รวมเรื่องและข้อปฏิบัติเกี่ยวกับราชสำนัก.
กรุงเทพมหานคร

www.identity.opm.go.th